

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **202** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 26 oktober 2009 (2009-2010)

Beleidsnota

Onderwijs

2009-2014

ingediend door Pascal Smet,
Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel

Een beleidsnota geeft de grote strategische keuzen en opties van het beleid voor de duur van de regeerperiode weer. De nota is de weergave van de visie van de functioneel bevoegde minister en vormt de basis van een debat in het Vlaams Parlement. In voorkomend geval zullen de uitvoeringsmaatregelen, daar waar nodig, ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

PASCAL SMET
Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel

**ONTWERPBELEIDSNOTA
ONDERWIJS
2009-2014**

Samen grenzen verleggen voor elk talent

INHOUD

OMGEVINGSANALYSE.....	14
1. Demografische ontwikkelingen	14
1.1. Toenemende instroom in het onderwijs	14
1.2. Aanhoudende immigratie.....	15
1.3. Vergrijzing van bevolking en lerarenkorps.....	15
2. Onderwijs en arbeidsmarkt.....	15
2.1. De vraagzijde: tertiarisering en polarisering van de banenstructuur	15
2.2. De aanbodzijde: toenemende scholingsgraad.....	16
2.3. Mismatch tussen vraag en aanbod: de persistentie van de knelpuntberoepen	17
2.4. Levenslang leren: hardnekkige Mattheüseffecten	17
3. Cultureel-maatschappelijke ontwikkelingen	17
3.1. Sociale achterstelling in en via het onderwijs	17
3.2. Laaggeletterdheid en ICT vaardigheden	18
3.3. Gender maakt nog steeds het verschil	18
3.4. Milieubewustzijn bij jongeren kan nog beter.....	19
3.5. Veranderende positie van onderwijs in de maatschappij.....	18
3.6. De wijzigende samenleving	20
STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	21
SD 1 - Open, veelzijdige en sterke persoonlijkheden vormen.....	21
OD 1.1 Jongeren voorbereiden op actief burgerschap.....	21
OD 1.2 Werken aan vredesopvoeding en herinneringseducatie	21
OD 1.3 Inzetten op Educatie voor Duurzame ontwikkeling	22
OD 1.4 Meer en betere kunst- en cultuureducatie voor alle leerlingen uitwerken.....	22
OD 1.5 Het deeltijds kunstonderwijs (DKO) verdiepen en verbreden	22
OD 1.6 De begeleiding en ondersteuning van leerlingen versterken ...	23
OD 1.7 De aanpak van spijbelen en antisociaal gedrag versterken.....	23
OD 1.8 Vanuit een preventief perspectief de psychische en fysieke gezondheid van leerlingen verhogen.	25
OD 1.9 Genderdiversiteit in het beleid van de scholen integreren	25
OD 1.10 Meewerken aan het Vlaams Jeugdbeleidsplan	26
SD 2 - Kansen geven aan elk talent	26
OD 2.1 De armoede bestrijden en de sociale inclusie bevorderen.....	26
OD 2.2 De participatie aan het kleuteronderwijs maximaliseren.....	27

OD 2.3	Leerzorg en een zorgcontinuüm uitbouwen	27
OD 2.4	De hervorming van het secundair onderwijs op de sporen zetten	28
OD 2.5	Het tweedekansonderwijs (TKO) en de werking van de examencommissies bijsturen.....	28
OD 2.6	Het hoger beroepsonderwijs concreet vorm geven	29
OD 2.7	Het hoger onderwijslandschap vorm geven en rationaliseren	29
OD 2.8	De participatie aan het hoger onderwijs verhogen, in het bijzonder van jongeren uit kansengroepen.....	30
OD 2.9	Studeren in het buitenland stimuleren	31
OD 2.10	Participatie aan levenslang leren verhogen.....	31
OD 2.11	De digitale kloof wegwerken	32
SD 3 -	Het leren van het Nederlands en vreemde talen stimuleren om mee te doen in de geglobaliseerde samenleving	32
OD 3.1	Nieuwe eindtermen implementeren	33
OD 3.2	Nieuwe eindtermen ontwikkelen	33
OD 3.3	Het leren van het Nederlands in de scholen versterken	33
OD 3.4	Nederlands als tweede taal stimuleren	34
OD 3.5	Strategisch Plan Geletterdheid verder uitvoeren	34
OD 3.6	Het leren van vreemde talen intensifiëren	33
OD 3.7	Een taalbeleid in elke school aanmoedigen.....	35
SD 4 -	Leerlingen voorbereiden op een succesvolle start op de arbeidsmarkt	35
OD 4.1	Duurzaam samenwerken tussen Onderwijs, Werk en Vorming	35
OD 4.2	De Vlaamse kwalificatiestructuur invullen	35
OD 4.3	Werkplekieren uitbreiden en de kwaliteit ervan verzekeren....	36
OD 4.4	Leren en werken consolideren.....	36
OD 4.5	De beroepsopleidingen versterken	37
OD 4.6	Werk maken van de beroepskolom	37
OD 4.7	De Regionale Technologische Centra verder uitbouwen.....	38
OD 4.8	Stimuleren van loopbanen in wetenschap en technologie.....	38
OD 4.9	Topsportscholen evalueren	38
SD 5 -	De leraar erkennen als sleutelfiguur in de vorming van open, veelzijdige en sterke persoonlijkheden.....	39
OD 5.1	De lat voor de initiële lerarenopleiding hoger leggen	39
OD 5.2	Hoger gekwalificeerden inzetten.....	39
OD 5.3	Nascholing en werkplekieren stimuleren	39
OD 5.4	Het beleidsvoerend vermogen van scholen versterken	40
OD 5.5	Een professioneel personeelsbeleid mogelijk maken.	40
OD 5.6	De rechtspositie in het hoger onderwijs stroomlijnen	40

SD 6 - De maatschappelijke verwevenheid van onderwijs met lokale, regionale en internationale netwerken.....	41
OD 6.1 Het pedagogisch partnerschap tussen scholen en ouders ondersteunen.....	41
OD 6.2 Brede scholen realiseren	41
OD 6.3 De regierol van de gemeenten in het lokaal flankerende onderwijsbeleid verstevigen	40
OD 6.4 Scholengemeenschappen versterken	43
OD 6.5 Het onderwijs in de centrumsteden versterken.....	43
OD 6.6 De internationale dimensie van het onderwijs(beleid) verder vorm geven	43
OD 6.7 Gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's sneller erkennen	44
SD 7 - Ervoor zorgen dat elke onderwijsinstelling topkwaliteit kan bieden ...	45
OD 7.1 De interne kwaliteitszorg van de instellingen versterken	45
OD 7.2 Informatierijke omgevingen ontwikkelen	45
OD 7.3 De externe kwaliteitszorg verder uitbouwen	46
OD 7.4 Kwaliteitszorg in het hoger onderwijs herzien.....	46
OD 7.5 Wachtrijen bij de inschrijvingen oplossen	46
OD 7.6 Een nieuw omkaderingssysteem uittekenen om de middelen gericht in te zetten waar ze het meest nodig zijn	46
OD 7.7 Nieuwe financiering leerplichtonderwijs en de maximumfactuur evalueren	47
OD 7.8 Financiering van het hoger onderwijs evalueren, bijsturen en verhogen	47
OD 7.9 Regelgeving vereenvoudigen en transparanter maken.....	48
OD 7.10 Leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs verbeteren.....	48
SD 8 - Investeren in duurzame en moderne infrastructuur	48
OD 8.1 Scholen uitbouwen tot uitnodigende en stimulerende werk- en leefomgevingen	49
OD 8.2 Aandacht voor het duurzaam karakter van de schoolinfrastructuur	49

Afkortingen:

ADSEI	Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
AGIO	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs
ASO	Algemeen Secundair Onderwijs
BRP	Bruto Regionaal Product
BSO	Beroeps Secundair Onderwijs
cao	collectie arbeidsovereenkomst
CEDEFOP	European Centre for the Development of Vocational Training
CERI	Centre for Educational Research and Innovation
CJSM	Cultuur, Jeugd, Sport en Media
CLB	Centrum voor Leerlingenbegeleiding
CLIL	Content and Language Integrated Learning
COCOF	Frans Gemeenschapscommissie
CVO	Centrum Volwassenenonderwijs
DBFM	Design, Build, Finance and Maintain
DBSO	Deeltijds Beroeps Secundair Onderwijs
DKO	Deeltijds Kunstonderwijs
EAK	Enquête naar de Arbeidskrachten
ECVET	European Credit system for Vocational Education and Training
EDO	Educatie voor Duurzame Ontwikkeling
EQARF	Europees Referentiekader voor Kwaliteitszorg voor Beroepsopleidingen
EQF	Europees kwalificatiekader
ERK	Europese Referentiekader
ESLC	European Survey on Language Competences
EU	Europese Unie
EVC	Erkenning van competenties
FOLLO	Flexibele Opdracht Leerkracht L.O.
GO!	GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
GOK	Gelijke onderwijskansen
HBO	Hoger beroepsonderwijs
IALS	International Adult Literacy Survey
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IJH	Integrale Jeugdhulp
INES	International Indicators of Education Systems
KMO	Kleine- en middelgrote onderneming
KSO	Kunst Secundair Onderwijs
LOP	Lokaal Overleg Platform
MST	Medisch schooltoezicht
NT2	Nederlands als tweede taal
NVAO	Nederlands Vlaamse Accreditatieorganisatie
NWF	Nationaal Waarborgfonds
OBPWO	Onderwijskundig Beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OKAN	Onthaalklas Anderstalige Nieuwkomers

PBD	Pedagogische Begeleidingsdiensten
PIAAC	Programme for the International Assessment of Adult Competencies
PISA	Program for International Student Assessment
PMV	Participatie Maatschappij Vlaanderen
POC	Permanente Ondersteuningscellen
ROP	Regionale Overlegplatformen
RTC	Regionale Technologische Centra
Se-n-se	Secundair na secundair
SERV	Sociale Economische Raad van Vlaanderen
SNPB	Samenwerkingsverband Netgebonden Pedagogische Begeleidingsdiensten
TALIS	Teaching And Learning International Survey
TKO	Tweedekansonderwijs
TSO	Technisch Secundair Onderwijs
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VIA	Vlaanderen In Actie
VKS	Vlaamse Kwalificatiestructuur
VLOR	Vlaamse Onderwijsraad
VN	Verenigde Naties
VOET	Vakoverschrijdende eindtermen
WSE	Werk en Sociale Economie

Beleidssamenvatting

Het Vlaams onderwijs behoort tot de internationale top. Elke dag zetten duizenden gemotiveerde leerkrachten zich in voor de opvoeding en opleiding van de toekomstige generatie. De samenleving heeft dan ook terecht veel vertrouwen in de leraren en het onderwijs. Deze sterkte willen we bewaren, zonder blind te zijn voor de verbeteringen die nodig zijn.

‘Samen grenzen verleggen voor elk talent’ is de missie van het onderwijsbeleid voor de komende jaren. Onderwijs is een beleidsdomein waarin niets gerealiseerd wordt als het zich in woelig water bevindt. School maak je samen. Een hecht partnerschap tussen school, leerlingen en ouders en een intens overleg tussen overheid, onderwijsnetten en vakorganisaties is onontbeerlijk. Samen zijn we in staat om de kwaliteiten van ons onderwijs te consolideren en om de uitdagingen waar we voor staan, gericht en met kans op succes aan te pakken.

Daarbij moeten we élk talent ontdekken en laten groeien. Vlaanderen en Brussel kunnen het zich niet veroorloven talenten te verspillen. Het is immers alles wat we hebben. Gelijke kansen bieden, heeft volgens ons met vier fenomenen te maken en als één van deze vier wegvalt, zijn er geen gelijke kansen: (1) we moeten zorgen voor minder ongekwalificeerde uitstroom, (2) we moeten de zwakkere leerlingen optillen, (3) we moeten de sociale erfelijkheid van lage scholing doorbreken en (4) we moeten de sterkere leerlingen en studenten beter doen presteren.

Onderwijs gaat om opleiding én opvoeding. Omdat leerkrachten opvoeden, beïnvloeden ze het waardepatroon van de samenleving in de toekomst. De school is een instelling die de cultuur van morgen vorm geeft. Onderwijs kan niet gereduceerd worden tot een sociaal-economische activiteit. We kunnen ons dan ook niet neerleggen bij een consumptieve benadering van de school. Scholen zijn geen markt waar men de cursus of de opvoeding koopt die men wil. Scholen mogen best wat weerbarstig tegenover de waan van de dag zijn. Zij mogen eisen stellen aan leerlingen en een engagement vragen van ouders. Vanuit die visie hebben we het moeilijk met de vaststelling dat beslissingen van klassenraden en schoolbesturen meer en meer worden voorgelegd aan de rechter. Finaal kan een rechter immers enkel oordelen over de conformiteit van een act aan een rechtsregel, niet over het vormen van jonge mensen.

Vanuit deze visie en deze missie stellen we acht strategische doelstellingen voorop. De lerende komt hierbij op de eerste plaats: de eerste vier doelstellingen gaan over de groei die we bij leerlingen, studenten en cursisten willen realiseren. De laatste drie strategische doelstellingen gaan over het creëren van een gezonde voedingsbodem daarvoor. Centraal komt een doelstelling over de leerkrachten, die de spil van het leerproces vormen.

Hieronder volgt een overzicht van deze strategische doelstellingen, geïllustreerd met enkele belangrijke operationele doelstellingen die we in deze regeerperiode willen realiseren.

Open, veelzijdige en sterke persoonlijkheden vormen is de eerste strategische doelstelling. Dit gaat niet over *wat* we vinden dat leerlingen moeten kennen en kunnen, maar over *wie* we vinden dat onze leerlingen op school moeten leren zijn. Een brede basisvorming zorgt ervoor dat kinderen en jongeren hun toekomst niet moeten ondergaan, maar zelf vorm kunnen geven. Kunst- en cultuureducatie moet voor alle kinderen en jongeren deel uitmaken van deze basisvorming. Het deeltijds kunstonderwijs moet het leerplichtonderwijs hierbij ondersteunen en moet tegelijk zijn eigen artistieke opleidingen meer leerlinggericht gaan organiseren. Dit en andere vernieuwingen zullen we in een decreet voor het deeltijds kunstonderwijs opnemen. Jong zijn vandaag, is echter niet altijd gemakkelijk. Met een breed decreet leerlingenbegeleiding willen we de begeleiding en ondersteuning van leerlingen verbeteren. We willen werk maken van de aanpak van antisociaal gedrag en de preventie van pesten, zelfdoding en psychische problemen. We willen sport en beweging stimuleren.

De tweede strategische doelstelling, **kansen geven aan elk talent**, bundelt alle operationele doelstellingen die in het teken staan van het bieden van gelijke kansen. Dit is een aandachtspunt voor alle onderwijsniveaus, van kleuterschool tot universiteit. We zullen de omkadering van het kleuteronderwijs uitbreiden om meer aandacht aan zorg te kunnen besteden. We creëren een draagvlak om de geleidelijke uitvoering van het decreet leezorg te kunnen aanvatten. We willen de hervorming van het secundair onderwijs op de sporen zetten. Om de participatie aan het hoger onderwijs verder te verhogen, gaan we streven naar een evenwichtig aanbod van hoger beroepsonderwijs en professionele bachelors, gaan we de studiefinanciering verruimen en de studentenvoorzieningen moderniseren. We zullen er ook voor zorgen dat meer studenten de kans krijgen om een periode in het buitenland te studeren. Ook de participatie aan levenslang leren moet omhoog. Het tweedekansonderwijs en de examencommissies moeten zo georganiseerd worden dat het gemakkelijker wordt werk en gezin te combineren met het op latere leeftijd behalen van het diploma secundair onderwijs. Om de financiële drempels weg te nemen, zullen we voor deze cursisten ook studiefinanciering voorzien, net als voor de cursisten in het hoger beroepsonderwijs. Er zal een uniek loket opgericht worden voor de erkenning van competenties die mensen via niet-formeel en informeel leren hebben verworven. Alle aanbieders van opleidingen voor volwassenen zullen we aanzetten om afstandsleren in Vlaanderen kwaliteitsvol verder uit te bouwen.

Het leren van het Nederlands en vreemde talen stimuleren om mee te doen in de geglobaliseerde samenleving is onze derde strategische doelstelling. Ons streefdoel is dat elk kind, elke jongere uitstekend Nederlands spreekt, met daarnaast een degelijke kennis van twee of meer vreemde talen. De eindtermen taalvaardigheid Nederlands voor het basis- en secundair onderwijs zullen worden herzien. We zullen nagaan of het wenselijk is om op cruciale momenten in de schoolloopbaan taaltoetsen te gebruiken om een overzicht van het beheersingsniveau van het Nederlands te krijgen. Het leren van vreemde talen zal worden geïntensifieerd. We zullen bekijken wat we kunnen leren uit de experimenten i.v.m. het leren van Frans of Engels in zaakvakken. We zullen scholen stimuleren om actief deel te nemen aan uitwisselingen tussen de drie Belgische taalgemeenschappen.

De laatste strategische doelstelling i.v.m. de leerlingen is: **leerlingen voorbereiden op een succesvolle start op de arbeidsmarkt**. Dit willen we doen in nauwe samenwerking met de beleidsdomeinen Vorming en Werk. Een belangrijke stap hierbij is talenten, competenties, zichtbaar maken. Dit doen we via de kwalificatiestructuur. Om de relevantie van de arbeidsmarktgerichte opleidingen te verzekeren, is werkplekleren noodzakelijk, ook in het volwassenenonderwijs. We willen kwaliteitsstandaarden voor werkplekleren uitwerken en deze opnemen in de schooldoorlichtingen en visitaties. Verder willen we de diverse statuten, vergoedingen en premies die nu bestaan, vereenvoudigen. Om flexibel te kunnen inspelen op de evoluties op de arbeidsmarkt (vb. groene technologie, de toenemende vraag in de zorgsector,...), moeten we de programmatieprocedures voor de arbeidsmarktgerichte opleidingen vereenvoudigen en versnellen.

Kwaliteitsvol onderwijs staat of valt met goede leerkrachten. Zij zijn de echte bouwstenen van een school. **De leraar erkennen als sleutelfiguur in de vorming van open, veelzijdige en sterke persoonlijkheden**, is dan ook onze volgende strategische doelstelling. We zullen een beleid ontwikkelen om het dreigende lerarentekort om te buigen. De werkomstandigheden van beginnende leerkrachten moeten worden verbeterd en hun werkzekerheid verhoogd. We willen ook initiatieven nemen om loopbanen in het onderwijs uitdagender te maken en ervaren leraren langer aan het werk te houden. Om een professioneel personeelsbeleid mogelijk te maken zullen we de discussie over inzetbaarheid en bekwaamheidsbewijzen aangaan. De kwaliteit van de instroom in het lerarenberoep willen we bewaken door de lat in de initiële lerarenopleiding hoger te leggen. Zo willen we bijvoorbeeld, samen met de lerarenopleidingen, de ontwikkeling van een starterstoets taalbeheersing bespreken.

De samenleving verwacht veel van scholen. Maar de school mag daarbij niet alleen staan. We moeten **de maatschappelijke verwevenheid van onderwijs met lokale, regionale en internationale netwerken versterken**. Samen met de collega's van de beleidsdomeinen Cultuur, Jeugd, Sport,

Welzijn,... zullen we een beleid ontwikkelen dat Brede Scholen aanmoedigt. We zullen eventuele hindernissen in het openstellen van schoolgebouwen wegwerken. Via het lokaal flankerend onderwijsbeleid kunnen lokale besturen de scholen van de verschillende netten op hun grondgebied ondersteunen. We zullen de regierol van de gemeenten in het lokaal flankerend onderwijsbeleid versterken. Daarbij hebben we bijzondere aandacht voor het onderwijs in de centrumsteden en in Brussel. In functie van internationale contacten willen we de gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's sneller erkennen.

Ervoor zorgen dat elke onderwijsinstelling topkwaliteit kan bieden is strategische doelstelling nummer zeven. Met het nieuwe decreet op de kwaliteit van het onderwijs beschikken we over een kader voor de taakverdeling tussen de onderwijsinstellingen, de pedagogische begeleidingsdiensten en de onderwijsinspectie. Dit vormt de basis om de interne kwaliteitszorg van de instellingen te versterken en de externe kwaliteitszorg verder uit te bouwen. Voor het hoger onderwijs wordt er gewerkt aan een gewijzigd accreditatiesysteem. Een randvoorwaarde voor kwaliteit is uiteraard financiering. In het basis- en secundair onderwijs zullen we het omkaderingssysteem zo hervormen dat dit rekening houdt met factoren van achterstelling van leerlingen, net zoals in het nieuwe systeem voor de werkingsmiddelen. Zo wordt thuistaal een onafhankelijke indicator in de berekening van de omkadering. Het budget voor het hoger onderwijs willen we in de komende regeerperiode substantieel verhogen, met een stijging van 10%.

Onze laatste strategische doelstelling tot slot, is **investeren in duurzame en moderne infrastructuur**. Recente ontwikkelingen in onderwijs en samenleving stellen andere en nieuwe eisen aan een hedendaags schoolgebouw dan vroeger. Scholen uitbouwen tot uitnodigende en stimulerende werk- en leefomgevingen kan enkel in een constructieve wisselwerking tussen alle betrokkenen. We willen samen met leerlingen, leerkrachten, koepels, architecten de school en het leslokaal van de toekomst uittekenen. Alle scholen die worden gebouwd in het kader van de lopende grootschalige inhaaloperatie moeten voldoen aan de E70-norm, wat 30% energiezuiniger is dan gangbaar. In de centrumsteden zijn de capaciteitsproblemen het meest acuut. Om deze aan te pakken zullen we het mogelijk maken te plannen op basis van de toekomstige evolutie van het leerlingenaantal i.p.v. op basis van het huidige leerlingenaantal en zal een faire aanpassing van de financiële normen nodig zijn. In Brussel zal de capaciteitsuitbreiding gericht gebeuren.

Inleiding

School maak je samen. Onderwijs is een beleidsdomein waarin niets gerealiseerd wordt als het zich in woelig water bevindt. Het eerste woordje van de titel is dan ook ‘samen’. Voor mij is dat geen holle frase of een vormelijke formulering. Ik wil écht luisteren om dan goede beslissingen te kunnen nemen. Daarom wil ik gaan luisteren naar de ouders, de leerlingen en studenten, de directeurs en de leerkrachten. Die ontmoetingen zullen worden georganiseerd in de 13 centrumsteden en Brussel, om iedereen die dat wil daadwerkelijk de kans te geven zijn of haar mening te geven. Ik verwacht daarmee klaar te zijn in de lente van 2010. De reacties die ik tijdens die bijeenkomsten krijg, zullen een belangrijke voedingsbron zijn voor mijn onderwijsbeleid. Ondertussen zal ik ook op andere fora met alle stakeholders spreken. Dat geldt zeker voor de grote en complexe dossiers die op de tafel liggen, de hervorming van het secundair onderwijs, leerzorg, kunst- en cultuureducatie en de hervorming van het deeltijds kunstonderwijs, het opzetten van brede scholen, hoger onderwijs, scholenbouw, ... En het geldt a fortiori voor de heikele dossiers. Toen enkele weken geleden het hoofddoekendebat losbrak, ben ik onmiddellijk aan tafel gaan zitten met de verschillende belanghebbenden om via dialoog te zoeken naar een draagvlak.

Onderwijs heeft als taak jongeren voor te bereiden op een complexe realiteit, maar het moet ook soms haaks op maatschappelijke tendensen durven staan. Onderwijs moet een hefboom zijn om jonge mensen te vormen tot open, sterke en veelzijdige persoonlijkheden die hun verantwoordelijkheid in de samenleving ten volle kunnen opnemen. Om die doelstelling waar te maken, zijn een hecht partnerschap tussen school, leerlingen en ouders en een intens overleg tussen overheid, onderwijsnetten en vakorganisaties onontbeerlijk. Samenwerken is de sleutel om de terreinen waarop ons onderwijs nog kan verbeteren, open te breken en daarin heeft elke onderwijspartner zijn unieke rol te spelen. Samen zijn we in staat om de kwaliteiten van ons onderwijs te consolideren en om de uitdagingen waar we voor staan, gericht en met kans op succes aan te pakken. We willen dan ook een beleid voeren waarin overleg centraal staat. We hebben daar trouwens een voorbeeldfunctie voor onze jongeren te vervullen.

De grote luisterbereidheid die ik aan de dag wil leggen, impliceert niet dat we vertrekken van een wit blad. Er zijn dossiers uit de vorige legislatuur die moeten afgewerkt worden. We zullen, uiteraard, het regeerakkoord honoreren. Daarnaast zijn er een aantal fundamentele uitgangspunten die richting geven aan het beleid. Een paar van die uitgangspunten wil ik aanstippen in deze inleiding.

‘Gelijke kansen geven’ wil zeggen dat wé elk talent willen ontplooien. Het gaat dan niet enkel over de minimale competenties die jongeren en volwassenen nodig hebben om zich te kunnen handhaven in onze samenleving. In een regio als Vlaanderen, waarin talent onze enige grondstof is, is dat geen optie. Dat is ook nooit een optie geweest, maar er is wel verwarring over ontstaan. Enerzijds heeft men die bewust doen ontstaan als een kritiek op het gelijkekansenbetoog. Anderzijds wordt die verwarring in de hand gewerkt door concepten die in het onderwijsbeleid een centrale plaats innemen. De relatie tussen de overheid en de onderwijsinstellingen wordt geregeld door eindtermen. Het is omdat scholen de eindtermen realiseren, dat de overheid die scholen subsidieert of financiert. Die eindtermen zijn gedefinieerd als de minimale competenties die leerlingen moeten bereiken. Precies omwille van die constructie lijkt het alsof de overheid van scholen verlangt enkel die minimale set aan competenties en kennis door te geven aan de volgende generatie. Niets is minder waar! Scholen hebben een veel ruimere verantwoordelijkheid in de opvoeding én de opleiding van de volgende generaties. Zij weten dat ook en werken daar heel hard aan.

In vergelijking met een aantal min of meer vergelijkbare landen heeft Vlaanderen, op dit vlak, vier onderscheiden problemen. Ze hebben alle vier met gelijke kansen te maken. Ten eerste hebben we een relatief grote groep die ongekwalificeerd uit het onderwijs stroomt. Die jongeren hebben een uiterst geringe kans op de arbeidsmarkt. Zeker in economisch ongunstige tijden zijn het precies die jongeren die in de werkloosheidsverzekering of bijstand terecht komen. Onze ongekwalificeerde uitstroom moet omlaag. Die doelstelling is trouwens ook opgenomen in het Pact 2020. Het tweede gelijke kansen probleem komt uit de analyses van de PISA-enquête naar voor. Daaruit blijkt dat het verschil in prestaties van de beter presterende jongeren en de minder presterende jongeren té groot is. Dat geldt ook voor kinderen en jongeren die thuis Nederlands spreken en deze die er een andere taal spreken. Uiteraard presteert niet elke

leerling even goed. Dat is altijd en overal het geval. Het gaat erom dat het verschil in Vlaanderen groter is dan in andere landen.

Bovendien hangt dat verschil méér samen met de thuissituatie dan in andere landen. Er is dus reproductie van ongelijkheid. De ongelijkheden in de generatie van de ouders herhaalt zich in de generatie van de kinderen. Dat kan enkel aangepakt worden door nog harder te proberen de zwakst presterende leerlingen op te tillen. Door nog meer inspanningen te doen om moeilijk ontginbare talenten te ontdekken en te laten groeien. Het vierde probleem is dat onze sterke leerlingen het niet zo heel goed doen. Het is niet omdat deze leerlingen makkelijk de eindmeet halen, dat ze tevreden kunnen terugblikken en achterover leunen. Zij hebben meer talenten en die talenten moeten ontwikkeld worden. Vlaanderen en Brussel kunnen het zich niet veroorloven die talenten te verspillen. Het is immers alles wat we hebben.

Gelijke kansen bieden, heeft met vier fenomenen te maken en als die vier niet aangepakt worden, is het niet goed. (1) We moeten zorgen voor minder ongekwalificeerde uitstroom. (2) We moeten de zwakkere leerlingen optillen. (3) We moeten de sociale erfelijkheid van lage scholing doorbreken. (4) We moeten de sterkere leerlingen en studenten beter doen presteren. Als één van deze vier elementen wegvalt uit de definitie van 'gelijke kansen bieden' zijn er geen gelijke kansen. Het realiseren van gelijke kansen is ambitieus maar nodig. We zetten daarom deze legislatuur in het teken van 'grenzen verleggen voor elk talent'.

Onderwijs is geen sociaal-economische activiteit. Opvoeding en opleiding van jongeren in die termen beschrijven, is vershralend en ronduit verkeerd. Opvoeden betekent het overdragen van waarden en normen aan de volgende generatie. De school is een instelling die de cultuur van morgen vorm geeft. Omdat leerkrachten opvoeden, beïnvloeden ze het waardepatroon van de samenleving in de toekomst. Dat is geen normatieve, maar een descriptieve stelling. Ik wens noch verafschuw dat, het is gewoon zo. Precies daarom kennen we in ons land een quasi absolute vrijheid van onderwijs. Wie dat wil en een pedagogisch project heeft, kan een school oprichten. Maar omdat leerkrachten opvoeden, is de relatie tussen leerkracht en leerling niet symmetrisch. Het is geen relatie tussen twee contracterende partijen. Dat er proberen van te maken, is onzin. Ouders zijn de eerste opvoeders. Dat moeten ze ook zijn. Maar zij delen die opvoedende taak met de school. Precies daarom kunnen ouders de school kiezen die ze wensen voor hun kind.

Als we accepteren dat scholen de waarden van de toekomst beïnvloeden, kunnen we ons niet neerleggen bij een consumptieve benadering van de school. Scholen zijn geen markt waar men de cursus of de opvoeding koopt die men wil. Scholen mogen best wat weerbarstig zijn tegenover de waan van de dag. Zij mogen eisen stellen aan leerlingen en engagement vragen van ouders. Warenhuizen hebben een vrijblijvende toegang, zonder aankoopverplichting. Scholen hebben een dergelijke vrijblijvende toegang niet. Vanuit die visie hebben we het moeilijk met de juridisering van de school. We denken dat het niet goed is dat beslissingen van klassenraden en schoolbesturen meer en meer worden voorgelegd aan de rechter. Finaal kan een rechter enkel oordelen over de conformiteit van een act aan een rechtsregel, niet over het vormen van jonge mensen. We willen ook vraagtekens plaatsen bij het interpreteren van het schoolreglement en het pedagogisch project als een opsomming van rechten en plichten. We denken niet dat we die weg moeten opgaan. Het schoolreglement is een tekst die uitlegt hoe het er in die concrete school aan toegaat. Dat overstijgt het rechten- en plichtenverhaal. Opvoeding en waardeoverdracht kunnen niet beschreven worden in die termen.

Die visie geeft de school geen vrijbrief. Eerder het tegendeel is waar. Het vereist van de school een veel grotere zorgvuldigheid bij het nemen van beslissingen dan eender welke andere maatschappelijke instelling. Opvoeden van kinderen vereist een veel grotere inzet en competentie dan andere beroepen. Het is een professie in de zuivere betekenis van die term. De samenleving en de ouders mogen die inzet en professionaliteit van leraars en schoolbesturen dan ook verwachten.

Het is mijn taak dat mogelijk te maken!

OMGEVINGSANALYSE

Het Vlaams onderwijs behoort tot de internationale top. Elke dag zetten duizenden gemotiveerde leerkrachten zich in voor de opvoeding en opleiding van de toekomstige generatie. De samenleving heeft dan ook terecht veel vertrouwen in de leraars en het onderwijs. Deze sterkte willen we bewaren, zonder blind te zijn voor de uitdagingen waar we voor staan.

Het maken van weloverwogen beleidskeuzes moet kunnen vertrekken van voldoende kennis van de omgeving waarin het beleidsdomein zich situeert en ontwikkelt. Recent nam de aandacht voor “evidence based policy” sterk toe. Internationaal wordt daarom geïnvesteerd in het versterken van de kennisbasis van het beleid. Ook in Vlaanderen willen we de kennisbasis van het Vlaams onderwijs- en vormingsbeleid versterken door te investeren in beleidsgericht onderzoek. Ik zal ook in de toekomst voldoende middelen voor beleidsgericht onderzoek uittrekken en de voorwaarden creëren om dat soort onderzoek voor wetenschappers aantrekkelijk te maken.

1. Demografische ontwikkelingen

1.1. Toenemende instroom in het onderwijs

Sinds 2003 neemt het aantal geboorten opnieuw toe in zowel het Vlaams als het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het FPB-ADSEI¹ voorspelt dat het aantal geboorten in het Vlaams Gewest na een aantal jaren zal stabiliseren, terwijl dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verder stijgt gedurende het hele decennium. De inschrijvingen in het kleuteronderwijs nemen tot in 2016 toe. Pas in 2017 wordt een eerste (voorzichtige) daling voorspeld. Vanaf het schooljaar 2010-2011 zal het aantal inschrijvingen in het lager onderwijs stijgen. Vanaf 2016-2017 zal ook de leerlingenpopulatie in het secundair onderwijs aangroeien. De aangroei van de Brusselse leerlingenpopulatie lijkt nog sterker. Uit een recente studie bleek dat er tussen 2010 en 2020 drieduizend plaatsen in het basisonderwijs zouden moeten bijkomen, als de Vlaamse gemeenschap een vijfde van de leerlingen in Brussel wil blijven aanspreken. Tegen 2025 zouden er zelfs 4.500 extra plaatsen nodig zijn.² Dat is het equivalent van een tiental scholen. Ook andere grote steden zullen in de toekomst kampen met een capaciteitsprobleem. In Antwerpen bijvoorbeeld verwacht men aan het begin van het schooljaar 2010-11 reeds een tekort van 1.450 plaatsen in de inloopklas van de kleuterschool. Bij ongewijzigde demografische tendens (en aanhoudend de huidige verhoogde vruchtbaarheidscoëfficiënt) groeit tegen 2025 de leerplichtige bevolking in Antwerpen met minimaal 36.000, maximaal 77.000 kinderen en jongeren aan.

Jaarlijks komen heel wat kinderen en jongeren onder de 20 jaar België binnen. Ook dat aantal is de laatste jaren gestegen van 16.000 in de jaren 90 tot meer dan 22.000 in 2006. De grote meerderheid van deze kinderen is niet Nederlandstalig. In 2007 vroegen ongeveer 14.000 personen asiel aan, één op drie daarvan was een minderjarige in gezinsverband.

Uit inschrijvingsgegevens blijkt dat in toenemende mate jongeren die in het Waals Gewest of in één van onze buurlanden wonen, in het Vlaams onderwijs ingeschreven zijn.³ Logischerwijze zullen deze leerlingen vooral voorkomen in onderwijsinstellingen nabij de land- of taalgrens. De relatief grote aanwezigheid van niet-Nederlandstalige inwoners in de Rand is een zaak van blijvende aard met als gevolg een grotere instroom van anderstalige leerlingen in het onderwijs.

¹ Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie.

² Janssens, R. (2009). Onderzoek naar de capaciteit van het Nederlandstalig basisonderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Brussel: Brussels Informatie-, Documentatie- en Onderzoekscentrum.

³ Berekening op basis van de leerlingendatabank Onderwijs & Vorming.

1.2. Aanhoudende immigratie

Inwijking vanuit het buitenland blijft de belangrijkste component van onze bevolkingsgroei. 2005 was een recordjaar met 105.000 geregistreerde immigranten en erkende/geregulariseerde asielzoekers. Iets meer dan de helft van de immigranten is afkomstig uit een EU-lidstaat, vooral Nederland en Frankrijk. Een belangrijke aandeel van immigranten uit de tweede generatie gaat op zoek naar een huwelijkspartner in het land van herkomst. In 2005 zou nog 70% van de Turkse en 50% van de Marokkaanse immigranten in België en Nederland een partner hebben gezocht in het land van oorsprong.⁴ Terwijl vroeger een groot deel van de immigranten naar Wallonië trok, is het Vlaams Gewest recent de populairste bestemming, gevolgd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het grootste deel van de immigranten kent bij aankomst in België de landstalen niet. In Vlaanderen volgen jaarlijks naar schatting 65.000 volwassen anderstaligen een cursus Nederlands als tweede taal (NT2) in een centrum voor basiseducatie, een centrum voor volwassenenonderwijs of een universitair talentcentrum. Het gaat zowel om ongeletterde asielzoekers als om Europese ambtenaren.

1.3. Vergrijzing van bevolking en lerarenkorps

De Vlaamse bevolking verouderd. Bevolkingsvooruitzichten voorspellen dat het Vlaams Gewest in 2021 33% inwoners jonger dan 30 jaar zal tellen en 21% 65-plussers. Volgens prognoses van de OESO zal het aantal mensen van 65 jaar en ouder in België bijna verdubbelen tegen 2050 (in concreto van 1,8 naar 3,2 miljoen).

Ook al heeft Vlaanderen een relatief jong lerarenkorps⁵, toch slaat ook hier de vergrijzing toe en dreigt - volgens het Arbeidsmarkt rapport⁶ - weldra een tekort aan leerkrachten te ontstaan in zowel het basis- als het secundair onderwijs. In welke mate de economische crisis de instroom in het leerkrachtenberoep gunstig beïnvloedt, is op dit ogenblik nog niet helemaal duidelijk.

2. Onderwijs en arbeidsmarkt

De introductie van het begrip 'learning outcomes' creëert een paradigmawissel waarbij niet het bereikte onderwijsniveau maar wel competentieontwikkeling steeds meer op de voorgrond treedt. Die benadering staat ook centraal in het Europees raamwerk voor kwalificaties (EQF).

2.1. De vraagzijde: tertiërisering en polarisering van de banenstructuur.

Technologische ontwikkelingen zorgen voor een automatisering van routinetaken, waardoor de tewerkstelling in bepaalde beroepen, voornamelijk in de secundaire sector, afneemt ten voordele van beroepen in de tertiaire en quataire sector. De tewerkstelling groeit in beroepen waarvan abstracte taken de kern uitmaken en die complexe informatieverwerkende competenties vereisen. Die beroepen worden voornamelijk ingevuld door hoogopgeleide werknemers.

Op het vlak van de vereiste competenties en kwalificatieniveaus is de tertiaire sector echter zeer duaal. Behalve kennisintensieve en goedbetaalde banen zijn er ook relatief veel laaggekwalificeerde en laagbetaalde banen. Salomons en Goos⁷ spreken van de polarisatie van de banenstructuur waarbij zowel de laagstbetaalde als de bestbetaalde banen relatief in omvang toenemen, terwijl het relatieve belang van de middencategorieën afneemt. Volgens de projecties van het Europese agentschap Cedefop zal die tendens zich in de toekomst verder zetten.⁸

⁴ Stercx, L., & C. Bouw (2005). Liefde op maat: partnerkeuze van Turkse en Marokkaanse jongeren. Amsterdam: het Spinhuis.

⁵ Studiedienst van de Vlaamse Regering (2008). Vlaamse Regionale Indicatoren. Hoofdstuk 5: Investeren in onderwijs, elk talent kansen geven. Brussel: Vlaamse overheid, p. 133 e.v.

⁶ Vlaamse Ministerie van Onderwijs & Vorming (2008). Arbeidsmarkt rapport Basisonderwijs en Secundair Onderwijs. Brussel: Departement Onderwijs & Vorming.

⁷ Goos, M., & Salomons, A. (2009). Working paper, Kwantitatieve veranderingen in de banenstructuur in Vlaanderen en België.

⁸ Cedefop (2008). Future Skill Needs in Europe. Medium-Term Forecast. Synthesis report. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Werkgevers blijken echter bij voorkeur mensen met relatief hoge onderwijsniveaus te rekruteren, ook voor vacatures voor zogenaamde ‘elementary jobs’. In de EU25 neemt de vraag naar hoger geschoolde arbeidskrachten (hoger onderwijs) toe van 20,9 % in 1996 tot 25,3 % in 2006 en 29,3 % in 2015. De vraag naar lager gekwalificeerde arbeidskrachten (maximum lager secundair) neemt af van 32,9 % in 1996 tot 26,2 % in 2006 en 20,8 % in 2015.

2.2. De aanbodzijde: toenemende scholingsgraad

De laatste decennia is de scholarisatie sterk gestegen in vrijwel alle geïndustrialiseerde landen. Hierdoor neemt het aantal hoogeschoolden op de arbeidsmarkt systematisch toe, het aantal laaggeschoolden systematisch af. Bij de oudere generatie die in Vlaanderen de arbeidsmarkt verlaat, heeft slechts één op vijf een diploma hoger onderwijs en is ongeveer de helft laaggeschoold (maximum lager secundair onderwijs). Zij worden vervangen door jonge schoolverlaters waarvan minder dan 15 % laaggeschoold is en bijna 45% een diploma hoger onderwijs op zak heeft.⁹ Met andere woorden, ook bij constant beleid zal in de toekomst het opleidingsniveau van de beroepsbevolking sterk stijgen vanwege de demografische vervanging. Volgens de projecties van Cedefop zal in België de proportie laagopgeleiden (15+) dalen van 3.813.000 in 2007 tot 2.907.000 in 2020, dat is een daling van 23,8%. In dezelfde periode zou de proportie hoogopgeleiden stijgen van 2.130.000 tot 2.958.000, een stijging van 38,8 %.

De Europese post-2010 doelstelling dat tegen 2020 45 % van de jongvolwassenen een diploma hoger onderwijs moet hebben, zal in Vlaanderen waarschijnlijk al veel vroeger worden gehaald. Bijna 88 % van de jongeren (20-24 jaar) heeft minstens een diploma secundair onderwijs, tegenover een EU15 gemiddelde van 75,8 %. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest scoort met minder dan 70 % wel zeer zwak.¹⁰

In absolute aantallen telt het Vlaams Gewest toch nog ongeveer 1.268.000 kortgeschoolden op arbeidsmarktactieve leeftijd (15-64 jaar)¹¹, maar het is duidelijk dat deze zich vooral bij de oudere leeftijdsgroepen situeren. Jaarlijks verlaten ongeveer 10.000 jongeren de schoolbanken zonder diploma. Op middellange termijn zal het terugdringen van de ongekwalificeerde uitstroom dus slechts een geringe impact hebben op de terugdringing van het totale aantal kortgeschoolden op arbeidsmarktactieve leeftijd.

Toch blijft het terugdringen van vroegtijdig of ongekwalificeerd schoolverlaten een belangrijke doelstelling. Vroegtijdige schoolverlaters hebben minder kansen op kwalitatief aantrekkelijke jobs. De jobs die ze vinden, hebben een lagere verloning, minder autonomie, lagere arbeidstevredenheid en weinig leer- en groeimogelijkheden.¹² De Europese doelstelling met betrekking tot het aantal vroegtijdige schoolverlaters wordt opgevolgd op basis van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK). Volgens deze enquête daalde de proportie 18- tot 24-jarigen, die niet gekwalificeerd is en geen verder onderwijs of vorming volgt, halverwege 2006 tot onder de 10 %. Daarmee heeft het Vlaams Gewest de Europese doelstelling bereikt. Het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen berekent het aandeel vroegtijdige schoolverlaters op basis van de administratieve data van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming (met inbegrip van de schoolverlaters uit het Nederlandstalig onderwijs in Brussel). Daarbij wordt geen rekening gehouden met schoolverlaters die een non-formele opleiding volgen. Volgens hun berekeningen neemt de proportie schoolverlaters zonder kwalificatie toe van 12,3 % in 1999 tot 14,5 % in 2006.

⁹ Eigen bewerking van de cijfers uit de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK jaargemiddelde 2008). Precieze cijfers: aandeel hoger onderwijs: 21,4 % bij de 55-59 jarigen, 20,0 % bij de 60-64 jarigen versus 44,1 % bij de 25-29 jarigen. Aandeel laaggeschoolden of minder dan hoger secundair: 45,8 % bij de 55-59 jarigen en 51,2 % bij de 60-64 jarigen versus 12,3 % bij de 25-29 jarigen.

¹⁰ Bron: Steunpunt WSE op basis van de EAK cijfers 2008.

¹¹ Bron: idem.

¹² Zie bijvoorbeeld Verhofstadt, E. (2007). Qualitative aspects of entry jobs. Doctoraatsthesis. Gent: Universiteit Gent.

2.3. Mismatch tussen vraag en aanbod: de persistentie van de knelpuntberoepen

Uit analyses van de VDAB blijkt dat de vacatures voor knelpuntberoepen relatief meer werkaanbiedingen zonder diplomaveisten en voor afgestudeerden van het beroeps- en technisch secundair onderwijs bevatten dan voor afgestudeerden uit het algemeen vormend onderwijs of voor bachelors en masters.¹³ Op alle niveaus bestaan specifieke tekorten en afstemmingsproblemen. De instroom in het technisch en beroeps onderwijs blijft onvoldoende, ondanks alle geleverde inspanningen om die onderwijsvormen te waarderen.

2.4. Levenslang leren: hardnekkige Mattheüseffecten

In 2007 volgde meer dan de helft van de personen met een universitair diploma een bijkomende opleiding of vorming, bij personen met hoogstens een getuigschrift lager onderwijs was dit amper 6%. Bovendien zijn hoger opgeleiden zich meer bewust van het belang van levenslang te leren dan lager opgeleiden. Ze hebben er ook meer zin in en zijn meer bereid dan lager opgeleiden om buiten de werkuren een jobgerichte opleiding te volgen. De ongelijke deelname aan levenslang leren versterkt de kloof tussen hoger en lager opgeleiden bijgevolg nog.

Niet enkel laagopgeleiden, maar ook ouderen participeren minder aan levenslang leren. Uit de Survey Sociaal-culturele Verschuivingen blijkt nochtans dat oudere mensen meer dan jongere belang hechten aan permanente opleiding en vorming¹⁴. Toch vertaalt zich dat niet in een hogere deelname. Slechts één op zes van de 55-64-jarigen nam in de 12 maanden die aan de enquête voorafgingen deel aan levenslang leren, tegenover één op drie (33,5%) van de 25-34-jarigen. In de groep 55-64-jarigen heeft deelname aan permanente vorming nog vaak een werkgerelateerd karakter: 19% van de werkende 55-64-jarigen rapporteert onderwijs of opleiding te hebben gevolgd in de voorbije 12 maand tegenover slechts 5% van de groep die niet meer actief is op de arbeidsmarkt¹⁵.

3. Cultureel-maatschappelijke ontwikkelingen

3.1. Sociale achterstelling in en via het onderwijs

Het succesverhaal van de onderwijsexpansie heeft een keerzijde. Voor heel wat jongeren – vooral uit een achtergesteld sociaal milieu - verloopt de schoolloopbaan problematisch en is de kans reëel dat ze het onderwijs ongekwalificeerd verlaten. Het onderwijs slaagt er nog steeds niet in de effecten van de sociale achtergrond van de jongeren weg te werken, integendeel zelfs, in vele gevallen versterkt het die nog. Het onderwijsniveau van de ouders en vooral van de moeder blijft doorslaggevend voor de onderwijskansen van de kinderen. In de A-stroom heeft 42% van de leerlingen een moeder met een diploma hoger onderwijs, bij de leerlingen uit de B-stroom is dit slechts ca 6,6%. In het ASO, TSO en BSO heeft respectievelijk ca. 55%, 27% en 9,7% van de leerlingen een moeder met een diploma hoger onderwijs. Ook allochtone jongeren lopen meer risico op een problematische schoolloopbaan vanaf het basisonderwijs. Die problematische start bepaalt hun verdere loopbaan. Ze stromen later in het secundair onderwijs in en belanden vaker in de B-stroom. Van daaruit wordt het bijzonder moeilijk nog een getuigschrift of diploma te behalen.¹⁶ Aan het hoger onderwijs participeren jongeren uit arbeidersmilieus nog altijd minder dan jongeren uit andere sociale milieus. De vraag rijst of de

¹³ Studiedienst van de VDAB (2007). Analyse Vacatures – Knelpuntberoepen 2007. Brussel: VDAB.

¹⁴ Studiedienst van de Vlaamse Regering (2008). Vlaanderen gepeild! Survey Sociaal-culturele verschuivingen in Vlaanderen 2007. Brussel: Vlaamse overheid.

¹⁵ ADSEI (2004), Doorlopende enquête naar de arbeidskrachten 2003. Speciale module levenslang leren. Brussel: ADSEI.

¹⁶ Duquet, N., I. Glorieux, I. Laurijssen & Y. Van Dorselaar (2006). Wit krijgt schrijft beter. Schoolloopbanen van allochtone jongeren in beeld. Antwerpen: Garant.

rekruteringskracht van het hoger onderwijs bij kinderen van laagopgeleide ouders ooit het niveau zal halen dat ze bij andere sociale groepen haalt.¹⁷

Onderwijs is steeds meer de bepalende factor voor de dualisering van de maatschappij. De kloof tussen hoger en lager opgeleiden neemt toe en manifesteert zich als een maatschappelijke breuklijn in alle domeinen van het leven: van culturele en politieke voorkeuren over levenshoudingen, aspiraties en opvoedingspatronen tot werk, inkomen, gezondheid en levensverwachting. Een belangrijk deel van de jongeren – vooral in het BSO – identificeert zich niet met schoolse waarden zoals ernst, vlijt, respect en tolerantie en neigt naar ethocentrisme en autoritarisme. Ondanks de algemene stijging van de levensverwachting en de afname van genderverschillen daarin, is de onderwijskloof zelfs toegenomen. Bij Belgische mannen bedroeg de kloof in levensverwachting tussen laag- en hoogopgeleiden 5,23 jaar in 1991. Tien jaar later bedraagt die kloof 7,47 jaar. In diezelfde periode nam de onderwijskloof bij vrouwen toe van 3,22 jaar in 1991 tot 5,92 jaar in 2001. De interpretatie van de causale relatie tussen onderwijs en levensverwachting is een complexe zaak. Toch vinden de onderzoekers sterke aanwijzingen dat het gaat om een algemeen effect van onderwijs, via kennis, vaardigheden en competenties en dat het niet enkel een probleem is van relatieve deprivatie en armoede waarmee lager opgeleiden te maken krijgen.¹⁸

3.2. Laaggeletterdheid en ICT vaardigheden

De kloof tussen hoger en lager opgeleiden laat zich op een pijnlijke manier voelen in het isolement maatschappelijk van mensen die over onvoldoende geletterdheidscompetenties beschikken. De resultaten van het PIAAC-onderzoek (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) zullen beschikbaar zijn in 2013. Momenteel is de meest recente bron de International Adult Literacy Survey (IALS) van tien jaar geleden. Vlaanderen scoort daarin globaal vrij goed inzake geletterdheid, maar verontrustend is de 15,3% tot 18,4% van de bevolking die tot het laagste niveau van geletterdheid behoort.¹⁹ Het pact 2020 streeft naar een beperking van de laaggeletterdheid tot 3 % van de bevolking.

De ontwikkeling van de geïnformatiseerde kennismaatschappij leidde ertoe dat ook ICT-geletterdheid een belangrijke sleutelcompetentie werd en dat beleidsplannen werden ontworpen om de digitale kloof te dichten. In de toekomst zal het gebrek aan toegang tot ICT een belangrijke oorzaak van sociale uitsluiting vormen. Het PIAAC-programma zal behalve geletterdheid en gecijferdheid ook een assessment van probleemoplossende vaardigheden in technologierijke omgevingen omvatten.

Uit de ICT-monitor van 2008 leiden we af, dat veruit de meeste scholen van het basisonderwijs (93,7 %) en bijna alle scholen van het secundair onderwijs (97 %) over breedband beschikken. De huidige specificaties van deze breedbandverbindingen zoals de I-line zijn door de introductie van webgebaseerde toepassingen onvoldoende aangepast aan de noden van de scholen.

3.3. Gender maakt nog steeds het verschil

Jongere vrouwen hebben hun achterstand duidelijk ingehaald. Ze zijn vaker hoger geschoold dan mannen. Stemmen gaan nu op om de achterstand van jongens weg te werken. De horizontale seksesegregatie in het onderwijs is echter niet afgenomen, integendeel zelfs. Jongens hebben nog steeds een overwicht in het TSO en hetzelfde doet zich nu stilaan in het BSO voor. In het DBSO stijgt het aandeel jongens tot twee op drie. In het secundair onderwijs zijn meisjes sterk in de minderheid in

¹⁷ Groenez, S., I. Nicaise en K. De Rick (2009). De ongelijke weg door het onderwijs. In: L. Vanderleyden, M. Callens en J. Noppe (red.) De sociale staat van Vlaanderen 2009. Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering.

¹⁸ Deboosere, P., S. Gadeyne & H. Van Oyen (2009). The 1991-2004 Evolution in Life Expectancy by Educational Level in Belgium Base don Linked Census and Population Register Data. *European Journal of Population*, 25, 2, 175-196.

¹⁹ Van Damme, D., L. Van de Poele & E. Verhasselt (1997). Hoe geletterd/gecijferd is Vlaanderen. Functionele taal- en rekenvaardigheden van Vlamingen in internationaal perspectief. Leuven: garant.

studierichtingen die voorbereiden op traditioneel mannelijke beroepen. In studierichtingen die voorbereiden op traditioneel vrouwelijke beroepen vormen ze de meerderheid. Ook in het ASO is de segregatie toegenomen. Studiegebieden zoals wetenschappen en wiskunde zijn nog ‘mannelijker’ geworden, richtingen zoals menswetenschappen en talen nog ‘vrouwelijker’²⁰. Jongens vormen ook de meerderheid in zowel het buitengewoon lager als buitengewoon secundair onderwijs. In het hoger onderwijs zijn vrouwen oververtegenwoordigd in ‘zachtere’ richtingen als onderwijs, gezondheidszorg, taal- en letterkunde en de menswetenschappelijke richtingen, mannen in de exact wetenschappelijke en economische richtingen. Ook in het hoger onderwijs nam de seksesegregatie de afgelopen tien jaar nog toe.

Vlaanderen heeft de Lissabon-doelstelling gehaald om tegen 2010 het aantal diploma’s op het gebied van wiskunde, wetenschappen en technologie (MST) met 15 % te laten toenemen. De daaraan gekoppelde doelstelling naar een meer evenwichtige genderverdeling werd echter niet gehaald. Bij de inschrijvingen in het hoger onderwijs bedraagt bij de mannen de proportie die ingeschreven is in een MST-opleiding één op drie, bij vrouwen iets meer dan één op tien (11,5%). Die verschillen in studiekeuze vertalen zich ook in verschillen in beroepskeuze. Vrouwen komen verhoudingswijs meer terecht in beroepen en sectoren die minder kansen bieden op een goede verloning en loopbaanontwikkeling.

3.4. Milieubewustzijn bij jongeren kan nog beter

Tussen 1995 en 2005 ging het milieubesef bij de Vlamingen eerder achteruit. In de peilingen basisonderwijs in de 1ste graad secundair onderwijs (A-stroom) haalde respectievelijk 66% en 65% van de leerlingen de eindtermen over milieuzorg²¹. De resultaten van PISA 2006 wijzen in dezelfde richting: 15-jarige Vlaamse leerlingen bezitten iets minder kennis over milieuproblemen en maken zich minder zorgen over milieuproblemen dan hun leeftijdgenoten in andere landen. Wetenschappelijk geletterde Vlaamse jongeren hebben - net zoals hun buitenlandse collega’s - meer kennis over milieuproblemen en zijn er sterker van overtuigd dat economische groei het milieu niet mag schaden. In tegenstelling tot andere landen lijkt in Vlaanderen geen significant verband te bestaan tussen wetenschappelijke geletterdheid en bezorgdheid over het milieu. Tot slot blijkt dat Vlaamse jongeren het meest geïnformeerd worden over milieuproblemen door hun school en de massamedia.

Helaas is de actuele staat van de schoolinfrastructuur geen schoolvoorbeeld van duurzaamheid. De schoolgebouwmonitor van AGION toont dat 48 % van de huidige vestigingsplaatsen niet of in geringe mate voldoet aan het criterium van energiezuinigheid en dat het gebruik van alternatieve energiebronnen bijna verwaarloosbaar is.²²

3.5. Veranderende positie van onderwijs in de maatschappij

In vergelijking met andere publieke sectoren, geniet het onderwijs vrij veel vertrouwen²³. Toch heeft de school en hebben leerkrachten de laatste decennia maatschappelijk aanzien verloren en gaan mensen onderwijs steeds meer beschouwen als een consumentenproduct. De afgelopen twintig jaar heeft dit consumentisme de trend gevoed om de relatie tussen ouders en school en hun wederzijdse rechten en plichten contractueel vast te leggen (bijvoorbeeld de ondertekening van het schoolreglement door de ouders).

²⁰ Leyman, A., & N. Steegmans (2006). Het Vlaams onderwijs in genderstatistieken. Antwerpen: Steunpunt Gelijkekansenbeleid.

²¹ Vlaamse Overheid (2007). Peiling natuur (wereldoriëntatie) in het basisonderwijs. Peiling biologie in de eerste graad secundair onderwijs (A-stroom). Brussel: Vlaamse overheid.

²² Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs. Resultaten van de schoolgebouwmonitor Vlaanderen 2008. Brussel: AGION.

²³ Departement Onderwijs (2004). Vlaamse onderwijsindicatoren in internationaal perspectief. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Cliëntisering en juridisering hebben de verwachtingen ten aanzien van het onderwijs alvast niet doen dalen en er wordt van scholen steeds meer verwacht dat ze een opvoedende rol opnemen, niet alleen in falende opvoedingssituaties, maar ook voor de kinderen van hardwerkende tweeverdieners. De werkzaamheidsgraad van vrouwen op de leeftijd dat ze instaan voor opgroeiende kinderen is de laatste decennia enorm gestegen. Tussen 1999 en 2004 is de gezinsarbeid van vrouwen afgenomen, terwijl die van mannen nauwelijks steeg, waardoor de combinatie van werk en gezin in toenemende mate onder druk is komen te staan.²⁴

3.6. De wijzigende samenleving

De samenleving wijzigde de afgelopen jaren ontzettend snel en dat zal de komende decennia zo blijven. Routinetaken zullen in de toekomst nog meer door robots overgenomen worden, de informatiestroom neemt enorm toe alsook de communicatiemogelijkheden tussen mensen, het samenleven van mensen met een verschillende culturele en/of religieuze achtergrond vraagt van elkeen een ontwikkeld aanpassingsvermogen en zekerheden worden vervangen door voortdurende veranderingen. In deze tijd volstaat kennisoverdracht niet en is het hebben van kennis een noodzakelijke maar niet voldoende voorwaarde om goed en gelukkig te functioneren in de samenleving. Het onderscheiden van nuttige en/of relevante informatie van overbodige en/of gemanipuleerde informatie vormt een van de grote uitdagingen van onze democratische rechtsstaat.

²⁴ Glorieux, I. et al., (2006). De 24 uren van Vlaanderen. Het dagelijks leven van minuut tot minuut. Leuven: Lannoo Campus.

Strategische en operationele doelstellingen

SD 1 - Open, veelzijdige en sterke persoonlijkheden vormen

Gelukkige kinderen en jongeren vandaag, betekenen een betere samenleving morgen. Daarom moet onderwijs open, veelzijdige en sterke persoonlijkheden vormen. Maar ook sociale vaardigheid, creativiteit, nieuwsgierigheid, zin voor schoonheid, flexibiliteit, gezondheid, kritische zin, respect, verantwoordelijkheid, zorgzaamheid, zelfredzaamheid, een positief zelfbeeld, zin voor initiatief ... zijn eigenschappen die op school gestimuleerd moeten worden. Een brede basisvorming zorgt ervoor dat kinderen en jongeren hun toekomst niet moeten ondergaan, maar zelf vorm kunnen geven.

Kunst- en cultuureducatie vormen een essentieel onderdeel van de persoonlijke en sociale ontwikkeling van kinderen en jongeren. Ze dagen leerlingen uit om, vanuit een ongewoon en boeiend perspectief, een brede en open kijk op de samenleving te ontwikkelen. Via kunst en cultuur kunnen leerlingen enthousiast gemaakt worden voor andere, moeilijke of minder populaire, vakken. En niet in het minst kunnen kunst en cultuureducatie talenten blootleggen bij kinderen en jongeren die zich niet zo goed in hun vel voelen op de 'traditionele' school, maar zich beter kunnen uitdrukken in dans, zang, muziek, beeldtaal enzovoort...

Jong zijn vandaag, is echter niet altijd gemakkelijk. Ook als er problemen zijn of in crisissituaties moeten we er zijn voor hen zijn. Een verbeterde leerlingenbegeleiding moet kinderen en jongeren die zekerheid en veiligheid bieden.

OD 1.1 Jongeren voorbereiden op actief burgerschap

Leerlingenparticipatie is voor mij een prioriteit. Ik zal de conclusies van de evaluatie van het participatiedecreet gebruiken om de leerlingen een duidelijke stem te geven op school. In het Europees Jaar van de Vrijwilliger in 2011 zal ik het engagement van leerlingen binnen de school (vb. in de leerlingenraad) en buiten de school (vb. in de jeugdbeweging) extra in de verf te zetten. Ik zal het **Traject Actief Burgerschap** dat door de Koning Boudewijnstichting werd ontwikkeld, **ruimer bekend maken**.

Om - naast de huidige keuzemogelijkheden binnen het officieel onderwijs - een gezamenlijk aanbod levensbeschouwing mogelijk te maken, zal ik de vrijwillige **samenwerking** tussen de aanbieders van **levensbeschouwelijke vakken stimuleren**.

De vakoverschrijdende eindtermen (VOET) zijn richtinggevend voor de brede basisvorming. Vanaf 1 september 2010 worden de **nieuwe vakoverschrijdende eindtermen** ingevoerd. Via de vakoverschrijdende eindtermen over mediawijsheid zal ik zorgen dat specifieke inspanningen worden geleverd om **leerlingen beter te wapenen tegen misleidende reclame** en hen te leren op een rationele manier met kredietverschaffers om te gaan. Verder zal ik nagaan hoe ik de **verkeersregels in de eindtermen** zal integreren. Ik zal het onderdeel rijexamen van het project 'Rijbewijs op school' evalueren met het oog op het formuleren van deze eindtermen.

OD 1.2 Werken aan vredesopvoeding en herinneringseducatie

Ik zal het Bijzonder Comité Herinneringseducatie van de vzw Kazerne Dossin vragen verder in te staan voor het **stimuleren** van de kwaliteit van de ondersteuning van **herinneringseducatie** en om een centrale rol op te nemen in de organisatorische en inhoudelijke voorbereidingen van het educatieve luik van het Belgisch voorzitterschap van de Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research in 2012. Tijdens dat voorzitterschap zal de Vlaamse Overheid de vernieuwde Kazerne Dossin met de nodige internationale aandacht openen. Herinneringseducatie zien we hierbij ruimer dan enkel Holocausteducatie.

De eeuwherdenking van de Eerste Wereldoorlog krijgt eveneens een plaats in de herinneringseducatie. De onderwijsinitiatieven rond ‘**100 jaar Grote Oorlog**’ zullen samen met het onderwijsveld tot stand komen.

OD 1.3 Inzetten op Educatie voor Duurzame ontwikkeling

De realisatie van een duurzame samenleving vormt de rode draad in de doorbraken van Vlaanderen in Actie en in het regeerakkoord. Binnen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming wordt duurzame ontwikkeling al enkele jaren in de praktijk toegepast. Ik denk hierbij heel specifiek aan de inspanningen die reeds geleverd werden in de scholenbouw, die ik in de toekomst wil verder zetten.

De Verenigde Naties (VN) riepen 2005-2014 uit tot Decennium van Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (EDO). Tijdens de vorige legislatuur kwam het Vlaams Implementatieplan voor Educatie voor Duurzame Ontwikkeling tot stand, dat daaraan gevolg geeft. Onderwijs neemt deel aan het EDO-overlegplatform, waar stappen worden gezet om het plan uit te voeren.

Ik wil dat de werkgroep Duurzame Ontwikkeling die de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling uittekent, voldoende aandacht besteedt aan de **ondersteuning van scholen en leerkrachten** in het leerplichtonderwijs en het hoger onderwijs bij het aanpakken van duurzaamheidsvraagstukken. Daarom zal ik de **samenwerking met mijn collega bevoegd voor Leefmilieu en met de Minister-president** optimaliseren.

OD 1.4 Meer en betere kunst- en cultuureducatie voor alle leerlingen uitwerken

Als we kunst- en cultuureducatie echt willen integreren in het leerplichtonderwijs, is er nood aan een **doorlopende referentielijn** voor geïntegreerde kunst- en cultuureducatie. Daarom neemt Vlaanderen deel aan een vierjarig Nederlands onderzoek op basis waarvan we, in samenwerking met het Vlaamse onderwijsveld, zo'n kader willen uitwerken. Verder wordt er nog dit jaar een onderzoek naar de vakgebonden eindtermen artistieke opvoeding of plastische en/of muzikale opvoeding in de eerste graad uitbesteed. Bij de herziening van het secundair onderwijs zal ik de resultaten van deze studies meenemen.

De **CANON Cultuurcel** van het Ministerie van Onderwijs en Vorming ondersteunt de kunst- en cultuureducatie op school via diverse initiatieven (DynaMo³, studiedagen, informatieverzameling en –ontsluiting, trajecten voor de lerarenopleiding,...). Ik zal intenser **samenwerken met het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM)** en de partners uit de culturele sector betrekken. CultuurNet Vlaanderen kan een belangrijke partner zijn in de ontsluiting van het culturele aanbod. Tussen de beleidsdomeinen Onderwijs en Vorming, CJSM en Welzijn zullen we een overeenkomst sluiten.

DynaMo³ biedt naast een subsidiepot voor creatieve schoolprojecten ook gratis openbaar vervoer met De Lijn naar honderden cultuurschakels. Voorwaarde is dat scholen een langetermijnvisie op kunst- en cultuureducatie ontwikkelen. Ik wil deze manier van werken verder zetten.

Ook beoog ik een nauwe samenwerking met het beleidsdomein Onroerend Erfgoed en de partners uit de onroerend erfgoedsector.

OD 1.5 Het deeltijds kunstonderwijs (DKO) verdiepen en verbreden

Het deeltijds kunstonderwijs heeft een dubbele maatschappelijke opdracht: artistieke opleidingen organiseren – op het niveau van amateurs, maar ook ter voorbereiding op het hoger (kunst)onderwijs -

en kunst- en cultuureducatie in het kleuter- en leerplichtonderwijs bevorderen²⁵. Zoveel mogelijk kinderen, jongeren en volwassenen moeten de kans krijgen om van dit aanbod gebruik te maken om hun kunstzinnige talenten te ontwikkelen. Kunstenaars zijn immers de verkenners van onze samenleving en geven mee de richting aan.

Binnen de eerste opdracht moet het DKO enerzijds kunst- en cultuureducatie voor een brede groep mensen aanbieden en anderzijds de jongeren en volwassenen met artistieke talenten en ambities voor het hoger (kunst)onderwijs optimaal begeleiden. Ik wil dat het **DKO** daarom **meer leerlinggericht** gaat werken: leertrajecten moeten kunnen gedifferentieerd worden naargelang de behoefte van verschillende doelgroepen.

Er moet ook een beter evenwicht komen tussen het aanleren van kennis en vaardigheden en ruimte voor expressie en creativiteit. Ik zal dit evenwicht stimuleren door daar waar nodig **eindtermen vast te leggen**: zo wordt tegelijk de onderwijskwaliteit gegarandeerd. Voor de opleidingen die naast een artistieke ook een arbeidsmarktgerichte finaliteit hebben, zal de afstemming met de Vlaamse Kwalificatiestructuur (VKS) worden verzekerd.

Ik zal de academies de mogelijkheid geven in te spelen op hedendaagse tendensen in de kunst (vb. mediakunst, cross-over). De **achterhaalde opdeling in de deelsectoren** beeldende kunst en muziek, woordkunst en dans zal ik **verlaten**.

Academies zullen in de toekomst naast een passief, ook een actief gelijke onderwijskansenbeleid moeten voeren. Een aantal doelgroepen vindt immers nog steeds moeilijk de weg naar de academie. Het aanpassen van de leertrajecten en -inhouden is een eerste stap in die richting. Als leerlingen de weg echter niet vinden naar het DKO, kunnen we het **DKO ook naar de leerlingen brengen**. Het deeltijds kunstonderwijs moet daarom lokaal een plaats kunnen krijgen binnen het netwerk van de Brede School. Verder is het mijn ambitie - via de versterking van cultuur- en kunsteducatie in het leerplichtonderwijs - de participatie aan het DKO te bevorderen.

Zo komen we bij de tweede maatschappelijke opdracht van het DKO. Academies moeten samen met andere organisaties uit de kunst- en cultuursector scholen ondersteunen bij het aanbieden van kwaliteitsvolle kunst- en cultuureducatie.

Om dit alles mogelijk te maken zal ik de **schoolbesturen** - via regionale samenwerkingsverbanden - **meer autonomie geven** om zelf hun aanbod te organiseren en daarvoor ook verantwoordelijkheid te dragen. Daarnaast zullen de regionale samenwerkingsverbanden gemeenschappelijke taken op een hoger niveau kunnen uitvoeren om tot een rationele spreiding van het aanbod te komen.

Al deze vernieuwingen zullen opgenomen worden in een **decreet voor het deeltijds kunstonderwijs** dat ik in nauw overleg met het veld zal ontwikkelen en op basis van het rapport 'Verdieping/verbreding', de aanvullende teksten over opleidingsonderdelen en lerarencompetenties, de evaluatie van de tijdelijke projecten en de resultaten van de lopende onderzoeken.

OD 1.6 De begeleiding en ondersteuning van leerlingen versterken

Momenteel vervullen de CLB's hun opdracht binnen vier begeleidingsdomeinen: de onderwijsloopbaan (vb. studie- en beroepskeuze), het leren en studeren (vb. leermoeilijkheden), het psychisch en sociaal functioneren (vb. gedragsproblemen) en preventieve gezondheidszorg (vb. medisch onderzoek). Binnen deze domeinen zijn ook nog andere partners actief, zoals de school, de scholengemeenschappen, de pedagogische begeleidingsdiensten en de bredere welzijns- en gezondheidssector.

²⁵ Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming, werkgroep Inhoudelijke Vernieuwing DKO (2008). *Verdieping/Verbreding. Perspectieven voor inhoudelijke vernieuwing van het deeltijds kunstonderwijs*. Brussel: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming.

Om de doelmatigheid van de leerlingenbegeleiding te vergroten, wil ik op basis van grondig overleg voor elk van de begeleidingsdomeinen uitklaren wie welke rol en verantwoordelijkheid opneemt en dit decretaal vastleggen met inbegrip van de nodige werkmiddelen en omkadering. Voor de CLB's vertrek ik daarbij maximaal vanuit de operationele doelstellingen die voor de centra in de regelgeving werden vastgelegd. Voor het aspect leerlingenbegeleiding moeten de CLB's zeer dicht bij de scholen staan en meer in de scholen werken. Specifiek voor de begeleiding van de onderwijsloopbaan ga ik ervan uit dat de CLB's voldoende afstand moeten nemen van de school om jongeren zo objectief mogelijk te oriënteren. De doelstellingen die ik voor de leerlingenbegeleiding vooropstel, zijn omvattend waardoor nieuwe decretale bepalingen nodig zullen zijn, gevat in een breed **decreet leerlingenbegeleiding**.

In overleg met mijn collega bevoegd voor Werk zal ik een gedeelde beleidsvisie uitwerken en afspraken maken over de verantwoordelijkheden van de actoren in de loopbaanbegeleiding. Over de verschillende onderwijsniveaus van basis-, over secundair tot hoger onderwijs is overleg nodig over de instroom- en uitstroomcompetenties. Er moet worden ingezet op de professionalisering van leerkrachten, CLB-medewerkers en andere actoren actief in de studie- en beroepskeuzebegeleiding. We zetten daarom de werkzaamheden van de Task Force VDAB-CLB verder waarbij we o.a. het begeleidingsinstrumentarium op elkaar afstemmen.

In overleg met mijn collega bevoegd voor inburgering, zal worden nagegaan welke rol de CLB's kunnen spelen in het begeleiden van jongeren van allochtone afkomst.

In overleg met mijn collega bevoegd voor Welzijn zal ik de inzet van het onderwijs en vooral de CLB's in de Integrale Jeugdhulp (IJH) evalueren. Het engagement van de sector stel ik daarbij niet in vraag, maar ik wens na te gaan hoe we de meerwaarde voor de CLB's en voor het onderwijsveld kunnen vergroten.

OD 1.7 De aanpak van spijbelen en antisociaal gedrag versterken

Ik zal de nodige stappen zetten om **het spijbelactieplan uit te voeren en te versterken**. Zo zal ik onder meer intenser samenwerken met justitie. Daarnaast wens ik de aanpak van hardnekkige spijbelaars en het luxeverzuim te verstrengen. Het invoeren van een al dan niet verplichte opvoedingsondersteuning zie ik daarbij als één van de mogelijkheden. Ik zal maatregelen uitwerken om de leerplichtcontrole bij individueel en collectief huisonderwijs uit te voeren en het leerrecht van alle kinderen en in het bijzonder van ROMA-kinderen te garanderen. In Brussel krijgt de verdere uitvoering van het spijbelactieplan mijn bijzondere aandacht.

Onder meer door de aandacht van de media, leeft de perceptie dat geweld en andere uitingen van antisociaal gedrag in en rond scholen toeneemt. In ieder geval zijn initiatieven nodig om **scholen te ondersteunen in hun aanpak van antisociaal gedrag**. Daarom worden- in samenwerking met welzijn- time-out en hergo (herstelgericht groepsoverleg) verder gezet en zal ik onderzoeken hoe ze structureel verankerd kunnen worden. Op basis van de uitgevoerde evaluatie wens ik die initiatieven meer resultaatgericht te maken. Tegelijk zal ik aandacht besteden aan preventieve initiatieven die de scholen (kunnen) opzetten. Om dat beleid te verfijnen, hebben we een beter zicht op de omvang van verschillende vormen van antisociaal gedrag in de scholen nodig.

De groep **jongeren** die - omwille van ernstige gedragsproblemen of zware demotivatie - telkens weer uit het Vlaamse onderwijs uitvalt, zal ik **in kaart laten brengen**. Dat moet mij toelaten na te gaan hoe we de middelen die nu voor deze groep worden ingezet, beter kunnen aanwenden. Ik zal daarbij rekening houden met de hele waaier aan middelen zoals time-out, persoonlijke ontwikkelingstrajecten, de expertise binnen het buitengewoon onderwijs (type 3) en andere - al dan niet vanuit onderwijs - gesubsidieerde projecten. Met mijn collega bevoegd voor Welzijn zal ik de opportuniteit van (meer) opvoedingsondersteuning nagaan.

OD 1.8 Vanuit een preventief perspectief de psychische en fysieke gezondheid van leerlingen verhogen.

Ik zal de scholen verder ondersteunen in het realiseren van een integraal gezondheidsbeleid via een centraal uitgewerkt **strategisch en operationeel plan**. In een eerste fase ging de aandacht naar gezonde voeding en fysieke fitheid, daarna volgde o.a. het rookbeleid op scholen. Nu komt er een focus op welbevinden. De preventie van pesten, zelfdoding en psychische problemen staat immers hoog op de maatschappelijke agenda. Bij de uitwerking van deze plannen zal ik mij, na overleg met mijn collega bevoegd voor volksgezondheid, oriënteren op die acties die maximaal inspelen op de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen.

Ook andere beleidsdomeinen plannen acties die een weerslag kunnen hebben op het gezondheidsbeleid van de scholen (vb. preventie van druggebruik). Om intersectoraal en op verschillende niveaus samen te werken, streef ik naar een **samenwerking met de collega's** die vanuit hun bevoegdheid een invloed kunnen uitoefenen op de gezondheidsbevordering bij kinderen en jongeren.

Om de algemene gezondheid van jongeren te verbeteren, zal ik - samen met mijn collega bevoegd voor sport - **de sportbeleving en bewegingsopvoeding binnen en buiten de schoolmuren versterken**. Het decreet Lokaal Sportbeleid en het decreet Flankerend Onderwijsbeleid vervullen daarbij een cruciale rol. In de realisatie van brede scholen, zal ik de samenwerking tussen de scholen en de lokale sportactoren sterk aanmoedigen. De ervaringen binnen het FOLLO-project (Flexibele Opdracht Leerkracht L.O.) neem ik daarbij mee. Verder zal ik het **decreet van 13 februari 2009 houdende de organisatie van schoolsport uitvoeren**. Voor de allerjongsten zal ik met de sportfederaties en de universiteiten een proefproject rond multisporten uitwerken. Daarmee wil ik de regelmatige sportbeoefening van kinderen en volwassenen stimuleren en tegelijk een vroege detectie van bepaalde talenten mogelijk maken.

OD 1.9 Genderdiversiteit in het beleid van de scholen integreren

Recent internationaal en Vlaams onderzoek documenteert dat kinderen en jongeren die afwijken van hoe jongens en meisjes zich zagezegd horen te gedragen, op onbegrip en afkeuring stuiten, zelfs slachtoffer worden van antisociaal gedrag²⁶. Dat gebeurt ook op school en treft niet alleen holebi- en gendervariante jongeren. Er heerst op school nog heel wat segregatie in de behandeling van meisjes en jongens, die ook in de studiekeuze doorweegt. Daardoor gaat heel wat talent verloren. Daarom zal ik de scholen aanmoedigen de benadering van jongeren op basis van het man-vrouwonderscheid te doorbreken en een **beleid te voeren met voldoende aandacht voor genderdiversiteit**.

Het holebi- en transgenderbeleid in het onderwijsveld versterken, wordt een doelstelling van het actieplan inzake het gender-, holebi- en toegankelijkheidsbeleid waartoe ik me met de Vlaamse Regering verbind. Ik wil **leerkrachten ondersteunen om met jongeren na te denken over genderidentiteiten** en aspiraties voor hun levensprojecten en attitudes te oefenen als open, respectvol en zelfbewust omgaan met anderen. Daarmee onlosmakelijk verbonden, is stilstaan bij verschillende culturele identiteiten en overtuigingen, alsook bij gelijke kansen en antidiscriminatie.

²⁶ Dewaele, A. (2006). *Het discours van jongeren over gender en holebiseksualiteit*. Hasselt - Antwerpen: Steunpunt Gelijke kansenbeleid UA-UHasselt.; Dewaele, A. (2008). *De schoolloopbaan van holebi- en heterojongeren*. Hasselt - Antwerpen: Steunpunt Gelijke Kansenbeleid UA-UHasselt; Fundamental Rights Agency (FRA) (2009). *Homophobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation and Gender Identity in the EU Member States: Part II - The Social Situation*. Genève: FRA; Schoonacker, M., & Dumon, E. (2009). *Welebi, Onderzoek naar het mentale en sociale welbevinden van lesbische en biseksuele meisjes*. Brussel: VUB.; Vincke, J., Dewaele, A., Van den Berghe, W., & Cox, N. (2006). *Zzip. Een statistisch onderzoek met het oog op het verzamelen van basismateriaal over de doelgroep holebi's*. Gent: UGent en Steunpunt Gelijkekansenbeleid.

Naast de diversiteit zal ik de nodige aandacht besteden aan het gelijkekansenbeleid vrouw/man. Via **genderneutrale studie- en beroepskeuze** streef ik een evenwichtige participatie van mannen en vrouwen aan de arbeidsmarkt na.

OD 1.10 Meewerken aan het Vlaams Jeugdbeleidsplan

Als het om persoonlijkheidsvorming gaat, zijn de ervaringen die kinderen en jongeren in hun vrije tijd opdoen (vb. in de jeugdbeweging, in het gezin, via de media...) zeker even belangrijk als wat ze op school leren. Het beleidsdomein onderwijs zal dan ook **actief meewerken aan de opmaak van het volgende Vlaamse Jeugdbeleidsplan**.

SD 2 - Kansen geven aan elk talent

Mensen verschillen in hun talenten, hun interesses en hun sociale, economische en culturele achtergrond. Omdat onze kinderen onze voornaamste troef zijn en een optimale talentontwikkeling bijdraagt tot sociale cohesie, moeten vanaf het kleuteronderwijs en doorheen het lager, secundair en hoger onderwijs alle jongeren kansen krijgen om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen. Daarnaast moeten we ook volop inzetten op de valorisatie en verdere ontwikkeling van de talenten van volwassenen. Alle talenten, ook de excellente, moeten voldoende uitdaging krijgen, maar we moeten een bijzondere zorg blijven besteden aan kinderen, jongeren en volwassenen uit sociale milieus waarin talenten weinig uitdaging krijgen.

OD 2.1 De armoede bestrijden en de sociale inclusie bevorderen

Indien we geen talenten willen verspillen, moeten we de armoede ook vanuit onderwijs gericht bestrijden. Onderwijs bestendigt de sociale kloof tussen arm en rijk: het onderwijsniveau van de ouders bepaalt sterk de onderwijskansen van hun kinderen. Voor het nieuwe Vlaamse actieplan armoedebestrijding (2010-2014) zal ik vertrekken van de analyses van academici, sociale partners en mensen in armoede tijdens het ViA-atelier 'Solidariteit tegen armoede en sociale uitsluiting' van 27 april 2009 om **meetbare doelstellingen af te bakenen**. Verder in deze beleidsnota ga ik op een aantal van die doelstellingen in, zoals de automatische toekenning van studiefinanciering, de verdere verhoging van de kleuterparticipatie en maatregelen om het vroegtijdig schoolverlaten terug te dringen. Mijn administratie ontwikkelt **indicatoren** die zullen toelaten op te volgen in hoeverre het Vlaams onderwijs een hefboom is in de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting.

Tijdens het Europees Jaar van de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting in 2010 zal ik extra aandacht besteden aan de strijd tegen armoede in en door het onderwijs.

De studiefinanciering is een belangrijke selectieve maatregel die mensen die het nodig hebben, financieel ondersteunt in de participatie aan onderwijs. Tot nog toe vragen mensen zelf een studiefinanciering aan. We kunnen veronderstellen dat vooral diegenen die de studiefinanciering het meest nodig hebben, er geen aanvraag voor indienen. Om iedereen die er recht op heeft een studiefinanciering te geven, zal ik de nodige stappen zetten om **de studiefinanciering automatisch toe te kennen**.

Ik wil de Vlaamse financiële ondersteuning van kinderen versterken door de **schooltoelagen** in het kleuter-, lager en secundair onderwijs te **verhogen**. Ik zal dit doen in nauw overleg met mijn collega bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het is immers aangewezen de financiële tegemoetkoming voor kleuters jonger dan drie jaar en de schooltoelagen onderling op elkaar af te stemmen.

De repercussies van de nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs en de maximumfactuur worden geëvalueerd. Kostenbeheersing en gerichte investeringen verminderen de school- en studiekosten.

OD 2.2 De participatie aan het kleuteronderwijs maximaliseren

In Vlaanderen zijn de meeste kleuters in het onderwijs ingeschreven. Toch gaan niet alle ingeschreven kleuters geregeld naar school. Het schoolteam en het CLB zijn het best geplaatst om de betrokken ouders aan te spreken over het belang van een geregelde aanwezigheid voor de verdere schoolloopbaan van hun kind. Materiaal zoals het Starterspakket voor Kleuters kan hen hierbij ondersteunen. In samenwerking met de LOP's en de gemeenten zal ook ik de **ouders sensibiliseren** voor het belang van het kleuteronderwijs. Kind en Gezin wordt ingeschakeld om te signaleren en te sensibiliseren.

In de kleuterklassen voor de allerkleinsten moet meer aandacht naar zorg gaan zonder het onderwijsaspect te verwaarlozen. Structureel overleg met mijn collega bevoegd voor Welzijn is nodig om concrete initiatieven af te spreken. De kwaliteit en de locatie van de voor- en naschoolse opvang zal hierbij ook aan bod komen. Om dit te kunnen realiseren, moet de **omkadering van het kleuteronderwijs uitgebreid** worden.

De koppeling van de toekenning van de schooltoelage in het kleuteronderwijs aan een regelmatige aanwezigheid, zal ouders ertoe aanzetten hun kind regelmatig naar school te brengen. Vanaf het schooljaar 2010-2011 komt daar bovenop dat een kind op 6 jaar pas naar het Nederlandstalig lager onderwijs mag, indien het minimum 220 halve dagen in een Nederlandstalige kleuterklas aanwezig was. Om toch toegelaten te worden, zullen kinderen die niet aan de vereiste aanwezigheid voldoen, moeten slagen voor een taaltoets bij het CLB.

Om de kleine groep ouders van niet-ingeschreven kleuters te bereiken, zal ik de **samenwerking met Kind en Gezin versterken**. Ik zal een protocol sluiten, waarin de wederzijdse verwachtingen worden uitgeklaard. Ik verwacht van Kind en Gezin dat ze - met de middelen waarover ze hiertoe beschikken - een maximaal aantal ouders van niet-ingeschreven kleuters bezoeken en hen informeren over het belang van het kleuteronderwijs.

OD 2.3 Leerzorg en een zorgcontinuüm uitbouwen

Het is mijn ambitie kwaliteitsvol onderwijs voor elk kind en elke jongere in het gewoon en het buitengewoon onderwijs te verzekeren. Over de noodzaak van een toekomstgericht conceptueel kader voor zorg en ondersteuning in het onderwijs bestaat een algemene consensus. Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften moeten voldoende en kosteloze ondersteuning krijgen in het gewoon onderwijs. Het buitengewoon onderwijs moet de eigen onderwijsopdracht en de ondersteuningsopdracht naar het gewoon onderwijs vernieuwend kunnen invullen. Daarvoor is een breed maatschappelijk draagvlak, alsook een specifiek draagvlak in het onderwijs nodig. Ik zal erover waken dat de maatwerkbenadering voldoende middelen krijgt om alle kinderen, jongeren en volwassenen gelijke onderwijskansen te bieden.

Op basis van het voorontwerp van **decreet betreffende leezorg** van 19 november 2008 en het betreffende VLOR- advies wil ik het overleg met alle betrokkenen hervatten om het concept te verbeteren en het draagvlak te vergroten. Nadien wil ik met de onderwijsactoren een implementatieplan vastleggen en de geleidelijke uitvoering van het decreet aanvangen. Ik zal hierbij bijzondere aandacht hebben voor de leerlingen met autisme. De inspanningen om binnen het beleidsdomein onderwijs en beleidsdomeinoverschrijdend te komen tot de **protocollering van de diagnostiek** wil ik aanhouden. Wat dit laatste betreft, zal ik - samen met een aantal partners zoals IJH en Gezondheid en in samenwerking met de sector - meewerken aan de oprichting en afbakening van de opdracht van een Vlaams Centrum voor Diagnostiek.

Ik wil de **toekenning van speciale onderwijsleermiddelen** door het ministerie van Onderwijs en Vorming en de toekenning van **hulpmiddelen** door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) in het kader van de individuele materiële bijstand **beter op elkaar afstemmen**. Die

afstemming zal betrekking hebben op zowel de toekenningsprocedures en criteria als de efficiënte aanwending van de financiële middelen.

Op basis van het onderzoek van de onderwijsinspectie en de beschikbare informatie binnen de onderwijsadministratie, inventariseer ik de knelpunten rond de **doventolken** (schrijftolken en tolken Vlaamse Gebarentaal) en stel ik een stappenplan op om de dienstverlening te verbeteren. Daarbij zal ik - in samenspraak met de betrokken partners (o.a. welzijn, de VDAB, het doventolkenbureau, de opleiders en vertegenwoordigers van de tolken en de doven) - oplossingen zoeken om het tolkentekort zo snel mogelijk weg te werken.

OD 2.4 De hervorming van het secundair onderwijs op de sporen zetten

Het Vlaams secundair onderwijs scoort goed in internationaal vergelijkende studies. Toch stellen we vast dat het veel zittenblijvers telt, bijna 15% van de jongeren stroomt uit zonder kwalificatie en de kloof tussen de sterkst en de zwakst presterende leerlingen bijna nergens in Europa zo groot is. Mede met het oog op de maatschappelijke uitdagingen van de toekomst, wil ik het secundair onderwijs grondig hervormen. Het Vlaams onderwijs moet zijn huidige toppositie voor wiskunde, wetenschappen en leesvaardigheid behouden, maar moet ook ruimte bieden voor kunst en cultuur, techniek en media. Alle jongeren moeten de kans krijgen hun talenten maximaal te ontwikkelen.

Om de discussie te stimuleren, zal ik vertrekken van de voorstellen van de commissie Monard²⁷. Dat rapport wordt aangevuld met een analyse van de situatie en resultaten van het secundair onderwijs in een aantal OESO-landen en de ervaringen van secundaire scholen met innovaties. Ik nodig het ruimere onderwijsveld uit bedenkingen over de krijtlijnen van de hervorming te formuleren. De VLOR bereidt momenteel - op basis van het rapport van de commissie Monard - een advies over de hervorming van het secundair onderwijs voor. Vertrekkende van al dat materiaal, zal ik tegen het **midden van volgend jaar** een **conceptnota** over de hervorming uitwerken, die voor advies aan de VLOR en de SERV zal worden voorgelegd. Daarin zullen naast de inhoudelijke voorstellen, ook de timing van de hervormingen en de geleidelijke implementatie ervan worden uiteengezet.

Vóór het einde van de legislatuur wil ik een **ontwerp van decreet** voorleggen. Om de scholen de tijd te geven de vernieuwingen in te voeren, zal dat decreet geleidelijk worden uitgevoerd. Het is een illusie te denken dat we het secundair onderwijs wezenlijk kunnen veranderen door enkel aan de structuur te sleutelen. Mede daarom wil ik zorgen voor een breed draagvlak voor de hervormingen en tijd om ze te implementeren. De vernieuwingen zullen de vermelde knelpunten moeten oplossen. Ik zal erover waken dat ze de huidige troeven van het secundair onderwijs niet op de helling zetten. Bovendien mogen de hervormingen de goede gang van zaken in het secundair onderwijs niet in het gedrang brengen.

OD 2.5 Het tweedekansonderwijs (TKO) en de werking van de examencommissies bijsturen

Jongeren en volwassenen kunnen ook zonder les in het reguliere onderwijs te volgen, een diploma secundair onderwijs behalen. De mogelijkheden daartoe zijn de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap en het Tweedekansonderwijs (TKO), georganiseerd door de centra voor volwassenenonderwijs. Recent onderzoek²⁸ gaf aan dat de examencommissie en het TKO niet optimaal worden benut. Om meer ongekwalficeerde jongeren en volwassenen aan te zetten alsnog het diploma secundair onderwijs te verwerven, wil ik het behalen van het diploma secundair onderwijs via

²⁷ Commissie Monard (2009). *Kwaliteit en kansen voor elke leerling. Een visie op de vernieuwing van het secundair onderwijs*. Brussel: Commissie Monard.

²⁸ Glorieux, I., Heyman, R., Jegers, M., Taelman, M., & Van Dorsselaer, Y. (2009). *Wie herkanst? Sociografische schets, leerroutes en beweegredenen van de deelnemers aan het tweedekansonderwijs en de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap. Onderzoek in opdracht van de Vlaamse Minister en Vorming, in het kader van het OBPWO-programma*. Brussel: VUB.

deze kanalen optimaliseren. Ik zal de huidige werking van de **examencommissie grondig evalueren en bijsturen**. Op termijn zal de examencommissie zich baseren op de erkenning van competenties om een diploma uit te reiken. In het TKO wil ik het makkelijker maken om studeren te combineren met werk of gezinsverplichtingen. Daarom zal ik de uitbreiding van het **gecombineerd onderwijs** verder faciliteren. Ik zal ook nagaan hoe het afstandsleren dat in het TKO wordt uitgebouwd, ten dienste kan staan van personen die zich op de examencommissie willen voorbereiden. Ik zal een informatiecampagne opzetten om het aanbod van het TKO en de examencommissie beter bekend te maken. Daarnaast zal ik met de bevoegde collega's overleggen om vanuit de VDAB en de OCMW's jonge volwassenen zonder diploma secundair onderwijs naar het TKO of de examencommissie door te verwijzen.

OD 2.6 Het hoger beroepsonderwijs concreet vorm geven

Om het hoger beroepsonderwijs (HBO₅) te ontwikkelen, zal de regering **beroepskwalificaties erkennen**. Die worden dan in onderwijskwalificaties omgezet, waarmee de onderwijsverstrekkers aan de slag kunnen om voorstellen van opleidingen in te dienen. Momenteel wordt het systeem van kwaliteitszorg voor het hoger beroepsonderwijs verder uitgeklaard en de afspraken daarover voorbereid.

Werkplekleren vormt een cruciaal onderdeel van de HBO₅-opleidingen. Om voldoende **werkplekken te garanderen** en ze kwaliteitsvol vorm te geven, is een goede samenwerking vereist tussen de onderwijsverstrekkers en de betrokken maatschappelijke en beroepssectoren. Met mijn collega bevoegd voor Werk zal ik afspreken hoe we de sectorconvenanten daarvoor kunnen aanwenden.

De ontwikkeling van het hoger beroepsonderwijs vraagt een intense samenwerking tussen de hogescholen en de CVO's. Ik zal van nabij opvolgen hoe die verloopt en hoe instellingen tot afspraken komen om het levenslang leren te realiseren. De samenwerking blijft niet beperkt tot onderwijsverstrekkers. Het zal eveneens mogelijk zijn om een verregaande samenwerking aan te gaan met de publieke opleidingsverstrekkers Syntra en VDAB, waarbij Syntra en VDAB de mogelijkheid krijgen om onderdelen van opleidingen van het hoger beroepsonderwijs te verzorgen en te valideren.

Het decreet op het secundair na secundair en hoger beroepsonderwijs zal vanaf 2013 geëvalueerd worden. Ik zal daarbij **bijzondere aandacht** besteden aan de resultaten en de kwaliteit van de diverse **samenwerkingsverbanden**.

OD 2.7 Het hoger onderwijslandschap vorm geven en rationaliseren

De invoering van de bachelor-masterstructuur, de accreditatie en de vorming van associaties tussen hogescholen en universiteiten zorgden voor een grondige wijziging van de opleidingsstructuur, het landschap en het aanbod van het hoger onderwijs. Alle bestaande opleidingen zijn omgevormd en moeten tegen het einde van het academiejaar 2012-2013 geaccrediteerd zijn. De academisering van de vroegere tweecycli-opleidingen van de hogescholen is een belangrijk onderdeel van die hervorming. Academisering verwijst naar de verwevenheid van onderwijs en onderzoek in het curriculum. Vandaar is de vraag gerezen of deze opleidingen bij academisering finaal niet thuishoren aan de universiteiten. De vraag naar de ideale positie van het hoger kunstonderwijs – zowel de professionele als de academiserende opleidingen – stelt ons in het licht van de lopende herstructurering van het hoger onderwijs voor een bijzondere uitdaging.

De Commissie Soete heeft aansluitend op haar opdracht ter voorbereiding van de rationalisatie-oefening ook een advies uitgebracht over de mogelijke integratie van de academiserende opleidingen in de universiteiten²⁹. Ook de VLOR bracht hierover meerdere adviezen uit. Ik zal van dat materiaal

²⁹ Commissie Soete (2008, 2009). *Optimalisatie en rationalisatie van het hoger onderwijslandschap en –aanbod*. Brussel: Commissie Soete.

vertrekken om **een maatschappelijk debat over de integratie van de academiserende opleidingen in de universiteiten** te organiseren. Daarin zal de vraag naar de positie en de rol van het Vlaams hoger onderwijs in de Europese en globale kennissamenleving centraal staan. Het hoger onderwijs moet een antwoord kunnen bieden op de groeiende diversiteit van de studentenbevolking zowel in termen van kennisbehoeften, talenten, leeftijd, afkomst, vooropleiding, ervaring, interesses, motivatie en bekwaamheid. Ik vind het cruciaal dat het internationale perspectief en de vergelijking met andere systemen in Europa en in de wereld in het debat worden meegenomen. Tegelijk moeten we bij het voeren van dit debat ook rekening houden met een aantal cruciale randvoorwaarden, zoals de financiële haalbaarheid, de leefbaarheid van de hogescholen, het behoud van een voldoende scherpe profilering van aanverwante opleidingen, de beheersmodellen van de verschillende types instellingen (universiteiten en hogescholen, vrije en autonome instellingen) en een aangepast en aantrekkelijk personeelsstatuut. We moeten dit debat grondig voeren, zonder het te laten aanslepen. De conclusies van dit debat moeten bovendien richtinggevend zijn voor het hele hoger onderwijs: we willen immers ook een hogeronderwijslandschap dat duidelijker gestructureerd is, niet een chaotisch landschap.

Met de bevoegde collega van de Franse Gemeenschap zal ik overleg starten met de federale overheid met het oog op de realisatie van **een zesjarige artsenopleiding**. Op die wijze sluiten we beter aan bij de toestand in andere EU-landen. De **toelatingsproef voor de (tand)artsenopleiding** zal ik laten **evalueren** en op basis van de resultaten daarvan eventueel bijsturen.

OD 2.8 De participatie aan het hoger onderwijs verhogen, in het bijzonder van jongeren uit kansengroepen

De maatschappelijke behoefte aan afgestudeerden van het hoger onderwijs neemt toe. Toch zijn er nog steeds maatschappelijke groepen die niet of nauwelijks aan het hoger onderwijs deelnemen. De participatie aan hoger onderwijs, en van kansengroepen in het bijzonder, moet stijgen. Beide doelstellingen zullen worden opgenomen in de beheersovereenkomsten in het kader van het Aanmoedigingsfonds.

Om de deelname van jongeren uit kansengroepen aan het hoger onderwijs te stimuleren, zet ik de middelen van het Aanmoedigingsfonds verder in, zal ik het stelsel van **studiefinanciering verruimen** en de **sociale voorzieningen moderniseren**. Met leertrajecten die de combinatie van leren en werken vergemakkelijken en de integratie van vormen van afstandslernen, wil ik de mogelijkheden van tweede kans hoger onderwijs versterken. In het kader van een algemeen plan voor een rationeel aanbod hoger onderwijs zal ik nagaan of we sommige bacheloropleidingen geografisch beter kunnen spreiden. Bij de **programmatische van nieuwe HBO₅- en professionele bacheloropleidingen** zal ik nagaan of we die in de regio's met lagere participatie aan hoger onderwijs kunnen inplanten. Voor de HBO₅-afgestudeerden zal ik ervoor zorgen dat er kwaliteitsvolle verkorte trajecten bestaan waarmee ze een diploma van bachelor kunnen behalen.

In Bolognaverband werk ik mee aan het **ontwikkelen van meetbare doelstellingen en indicatoren** met betrekking tot de sociale dimensie van en in het hoger onderwijs: participatieratio's, doorstroomratio's, uitstroomratio's, tewerkstellingsratio's van studenten en afgestudeerden uit kansengroepen.

Ik zal de nodige stappen zetten om **voor studenten met functiebeperkingen een financieringsbonus** te bepalen die verantwoord en noodzakelijk is om te voorzien in de **extra faciliteiten** die ze nodig hebben. Ik zal mij daarvoor baseren op het proefproject dat momenteel aan een aantal instellingen loopt.

Nu de financiering van de sociale voorzieningen aan de hogescholen dezelfde is als deze aan de universiteiten, wil ik de **studentenvoorzieningen gebruiken om het sociale karakter van het hoger onderwijs te versterken** en de mobiliteit van studenten waarvoor dat financieel minder evident is, aan te moedigen.

OD 2.9 Studeren in het buitenland stimuleren

De Bologna-ministers onderschreven dit jaar in Leuven de doelstelling dat tegen 2020 20% van de afgestudeerden een tijdje in het buitenland moet hebben gestudeerd. Om die doelstelling te realiseren, is het aangewezen dat op het einde van het academiejaar 2015-2016 **15% van de afgestudeerden** in een initiële bachelor- of masteropleiding **een buitenlandse leerervaring** van minstens drie maanden bezit.

Zoveel mogelijk studieprogramma's van de tweejarige masteropleidingen zullen een ingebouwde studieperiode of periode van werkplekleren van minstens drie maanden in het buitenland moeten bevatten. Samen met de instellingen zal ik nagaan hoe we dit kunnen realiseren. Daarnaast zal ik, op basis van een bijdrage van de Bologna-experts, met alle betrokkenen een **actieplan opstellen om de mobiliteit te verhogen** en evenwichtig te spreiden volgens discipline, geografische herkomst en bestemming. We kunnen overwegen een stimulans voor de internationalisering van de curricula en de mobiliteit in het financieringsmodel op te nemen. We zullen onderzoeken welke factoren een verdere internationalisering van het hoger onderwijs belemmeren. Deze factoren zullen worden bijgesteld.

Met mijn Europese collega's wil ik overwegen - in samenwerking met de Europese Investeringsbank - een stelsel van **studieleningen voor de financiering van de mobiliteit** op te zetten, alsook van een Europees fonds voor de financiering van de mobiliteit. Met mijn Beneluxcollega's zal ik nagaan hoe we de uitwisselingen tussen een instelling van hoger onderwijs van de Benelux en een instelling in een Aziatisch land (ASEM-DUO programma) kunnen aanmoedigen. Met mijn collega bevoegd voor Wetenschapsbeleid, en in overleg met de instellingen, zal ik voorstellen formuleren om de **mobiliteit van professoren en onderzoekers** te bevorderen en buitenlandse professoren aan te trekken.

OD 2.10 Participatie aan levenslang leren verhogen

De participatie aan levenslang leren in Vlaanderen is niet alleen laag, maar ook zeer ongelijk. Zo nemen laaggeschoolden veel minder deel dan hooggeschoolden, ouderen minder dan jongeren, alloctonen minder dan autoctonen. Ook volwassenen met een functiebeperking nemen weinig deel aan levenslang leren. Iedereen moet de kans krijgen om levenslang te leren. Daarom zal ik de eventuele drempels die de toegang tot levenslang leren bemoeilijken, wegnemen.

Vorige legislatuur kreeg het **volwassenenonderwijs** een nieuw niveaudecreet. Ik wil werk maken van een consolidatie van de recente hervormingen. Er wordt voorzien in een beperkte evaluatie van de effecten van het decreet in het najaar en van een grondige allesomvattende evaluatie in 2012. Op basis van deze evaluaties zal ik nagaan hoe ik voor bepaalde doelgroepen gerichte maatregelen kan nemen. Zoals voorzien zal ook een **kwalitatieve en financiële audit** van die hervorming plaatsvinden.

Met het hoger beroepsonderwijs en secundair na secundair onderwijs (Se-n-se) willen we meer schoolverlaters, maar ook volwassenen aanspreken door ze een specifieke beroepsopleiding aan te bieden. Ik zal de instellingen voor het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs ertoe aanzetten samen te werken om kansengroepen tot levenslang leren te stimuleren. De combinatie van werken en leren, en vormen van afstandslernen bieden op dat vlak een opportuniteit. Ouderen die niet meer opgenomen zijn in het arbeidsproces, moeten kansen krijgen om leerervaringen op te doen. De toegang en het gebruik van informatietechnologie aanmoedigen en vergemakkelijken, is daarbij een belangrijk aandachtspunt.

Ten slotte wil ik de **studiefinanciering** uitbreiden naar cursisten in het **hoger beroepsonderwijs en cursisten die de algemene vorming volgen in het tweedekansonderwijs**. Deze uitbreiding van studiefinanciering is noodzakelijk om het recht op levenslang leren te garanderen.

In het stimuleren van levenslang leren speelt de erkenning van competenties (EVC) een belangrijke rol. De erkenning van competenties die mensen via niet-formeel en informeel leren hebben verworven, kan leiden tot een vlottere toegang tot onderwijs en opleiding en de leer- of opleidingstrajecten verkorten. Daarom wil ik EVC in elk leertraject buiten het leerplichtonderwijs honoreren. Het

kwalificatiedenken heeft daarvoor de grondslag gelegd. Samen met mijn collega bevoegd voor Werk wil ik een **geïntegreerd EVC-beleid** vorm geven. Voor de gelijke behandeling van alle kandidaten moet de erkenning van competenties steunen op een geobjectiverde beoordeling. De afstemming van procedures, instrumenten en methodieken voor EVC-initiatieven in hogescholen, universiteiten, CVO, VDAB, Syntra en testcentra voor het ervaringsbewijs is dan ook noodzakelijk. Het kwaliteitstoezicht op EVC moet equivalent zijn aan het kwaliteitstoezicht dat geldt voor opleidingen die naar erkende kwalificaties leiden. Om EVC ruimere bekendheid te geven, richten we een **uniek loket** op. Mensen zullen er terecht kunnen met hun vragen over waar, hoe en onder welke voorwaarden ze hun competenties kunnen laten erkennen.

Een aantal mensen kan zich moeilijk verplaatsen en/of tijd vrij maken om een opleiding via contactonderwijs te volgen. Voor hen biedt een leerproces op afstand perspectieven. Ik wil **afstandsleren in Vlaanderen kwaliteitsvol verder uitbouwen**. De CVO's, VDAB, Syntra Vlaanderen en ook Socius worden uitgenodigd om expertise te delen en schaalvoordelen te realiseren. Voor afstandsleren in het hoger beroepsonderwijs zullen ook de hogescholen in de samenwerking worden betrokken. In eerste instantie zal een gezamenlijk actieplan ontwikkeld worden voor de beroepsopleidingen die men via afstandsleren vorm wenst te geven.

De Vlaamse overheid investeert in uiteenlopende financiële initiatieven (vb. de KMO-portefeuille, de opleidingscheques, de studiefinanciering, de premie voor terugbetaling van het inschrijvingsgeld) om mensen tot levenslang leren aan te moedigen. Die initiatieven verschillen naargelang de opleidingsinstelling waar men een opleiding volgt, het type opleiding en het statuut van de cursist en zijn niet altijd consistent. Sommige ervan overlappen, maar er zijn ook duidelijke lacunes. Op basis van een analyse van de verschillende maatregelen zal ik samen met de bevoegde collega's voorstellen formuleren om de **bestaande financiële stimuli te stroomlijnen**.

OD 2.11 De digitale kloof wegwerken

Vanuit Onderwijs en Vorming zal ik meewerken aan het **opstellen en uitvoeren van het nieuw Digitaal Actieplan**. Ik zal daarbij de aandacht richten op het wegwerken van de digitale kloof. Uit recent onderzoek van de OESO blijkt dat die kloof zich niet langer uitsluitend uit in de toegang tot ICT, maar zich nu sterker manifesteert in het gebruik ervan. De basiseducatie heeft als belangrijke opdracht de digitale kloof bij de volwassenen weg te werken. Daarom zal ik ervoor zorgen dat de **doelstellingen van het leergebied informatie- en communicatietechnologie (ICT) geactualiseerd worden**. Voor het leerplichtonderwijs werden de eindtermen recent aangepast. De scholen moeten dan ook over een degelijke infrastructuur beschikken. Om de integratie van ICT in het onderwijs op te volgen, zal ik de **ICT-monitor gebruiken**, die recent werd ontwikkeld.

SD 3 - Het leren van het Nederlands en vreemde talen stimuleren om mee te doen in de geglobaliseerde samenleving

Tijdens deze legislatuur wil ik hoog op talen inzetten. Daartoe zal ik een ambitieus talenbeleid uitwerken. We kunnen daarvoor voortbouwen op wat in de vorige legislatuur is gerealiseerd. Ons streefdoel moet zijn dat elk kind, elke jongere uitstekend Nederlands spreekt, met daarnaast een degelijke kennis van twee of meer vreemde talen. Alleen op die manier kunnen jongeren in onze diverse, internationale en geglobaliseerde samenleving hun plek vinden.

OD 3.1 Nieuwe eindtermen implementeren

In het voorjaar van 2009 ging het Vlaams Parlement akkoord met de actualisering van de eindtermen/ontwikkelingsdoelen voor:

- taalbeschouwing Nederlands basisonderwijs en eerste graad A-stroom en B-stroom;

- taalbeschouwing en taalvaardigheid Frans basisonderwijs en eerste graad secundair onderwijs B-stroom;
- taalbeschouwing en taalvaardigheid Frans en Engels eerste graad secundair onderwijs A-stroom en ASO, KSO, TSO.

De nieuwe eindtermen zullen vanaf 1 september 2010 in de scholen worden toegepast. Om de scholen goed te informeren en te ondersteunen in die toepassing, zet ik **een gerichte communicatiestrategie** op.

OD 3.2 Nieuwe eindtermen ontwikkelen

Tijdens deze legislatuur zal ik de **eindtermen taalbeschouwing Nederlands van de tweede en de derde graad ASO, TSO en KSO** bijsturen. De **eindtermen taalvaardigheid voor het vak Nederlands in het basis- en secundair onderwijs** zijn eveneens aan herziening toe. Deze herziening dringt zich op aangezien er een asymmetrische situatie ontstaan is ten aanzien van Frans en Engels waarvoor de taalvaardigheid wel werd herzien. Binnen de taalvaardigheid moet bijzondere aandacht naar een verzorgd gebruik van de standaardtaal Nederlands gaan.

Om de jongeren actief te laten deelnemen aan de internationale samenleving en hun internationale troeven te versterken, is kennis van de vreemde talen meer dan ooit een vereiste. Kennis van vreemde talen draagt bij tot zelfontplooiing, verhoogt de kansen op de arbeidsmarkt, maar slaat ook bruggen tussen verschillende culturen. Daarom wil ik **de eindtermen taalbeschouwing en taalvaardigheid voor Frans en Engels in de tweede en derde graad secundair onderwijs herzien**. Van het BSO verwacht ik een extra inspanning om de leerlingen Frans of Engels bij te brengen.

OD 3.3 Het leren van het Nederlands in de scholen versterken

Leerlingen moeten met voldoende basiskennis van het Nederlands in het eerste leerjaar instromen. Om dit te garanderen, zal ik een **taaltoets invoeren** voor de leerlingen die niet of niet voldoende aanwezig waren in de kleuterklas van een Nederlandstalige school. Kinderen die niet slagen voor de toets, zullen in de derde kleuterklas moeten instappen alvorens het eerste leerjaar te kunnen aanvatten.

De inburgering van nieuwkomers is een kans tot meer samenleven in Vlaanderen. Kennis van het Nederlands blijft daarbij cruciaal. Daarom zal ik de **ontwikkelingsdoelen Nederlands voor de Onthaalklas Anderstalige Nieuwkomers (OKAN) ambitieuzer formuleren**. Het is bovendien aangewezen dat het DBSO zich voor het eigen onthaalonderwijs op deze OKAN-ontwikkelingsdoelen richt.

Ik zal een instrument ontwikkelen om het bereiken van de ontwikkelingsdoelen te meten om op die manier een meer gerichte doorstroming naar het regulier onderwijs mogelijk te maken.

Bovendien wordt er bijzondere aandacht besteed aan de taalvaardigheidsontwikkeling bij kinderen, jongeren en volwassenen die problemen hebben (dyslexie, doofheid, ...) met de verwerving van gesproken en geschreven Nederlands ..

De versterking van het Nederlands in de scholen is uiteraard afhankelijk van de lerarenopleiding. Die moet er immers voor zorgen dat het Nederlands van alle afgestudeerde leraren van uitstekende kwaliteit is. Om dit te realiseren, wil ik met de **lerarenopleidingen** de haalbaarheid, ontwikkeling en implementatie van een **starterstoets taalbeheersing** bespreken. Daarnaast zal ik hen uitnodigen een kader te ontwikkelen om het uitstroomniveau van het Nederlands als instructietaal voor hun afgestudeerden te bepalen.

Ik zal de pedagogische ondersteuning die de Nederlandstalige scholen in de Vlaamse Rand krijgen om de grote aanwezigheid van anderstalige leerlingen op te vangen, bestendigen. Het wetenschappelijk onderzoek naar de taalvaardigheid wordt in 2012 wordt afgerond. Ik zal dat als aanknopingspunt

nemen om **dit ondersteuningsbeleid te evalueren**. Een afstemming tussen de verschillende bestaande ondersteuningsvormen dringt zich alleszins op.

OD 3.4 Nederlands als tweede taal stimuleren

Ik engageer mij om de aanbevelingen van de derde rondetafelconferentie in de uitwerking van mijn beleid voor Nederlands als tweede taal (NT2) versneld uit te voeren. Het nieuwe afsprakenkader Nederlands tweede taal zal verder geoperationaliseerd worden in samenwerking met de consortia volwassenenonderwijs, de Huizen van het Nederlands, de Centra voor Volwassenenonderwijs en de Centra voor Basiseducatie.

De nodige aandacht zal besteed worden aan de **organisatie en behoeftedekkend aanbod** van **intensieve en kortlopende opleidingen voor specifieke doelgroepen**. De verdere professionalisering van de NT2-leraren, de ontwikkeling van leermiddelen, de aanpassing van de opleidingen aan de niveaus van het Europese referentiekader (ERK), de kwaliteitszorg en –controle staan eveneens op de agenda. De nood aan opleidingen NT2 blijven we opvolgen, gezien het essentiële belang van de opleidingen Nederlands bij taalpromotie bij anderstaligen. Ik zal hierover met mijn collega bevoegd voor Inburgering nauw overleg plegen.

OD 3.5 Strategisch Plan Geletterdheid verder uitvoeren

Een eerste stap in de strijd tegen de laaggeletterdheid is de detectie ervan. Daartoe zal ik een **screeningsinstrument** laten **ontwikkelen**. Dat instrument zal ingezet worden in de context van trajectbegeleiding naar werk en/of een gepaste opleiding. Uit onderzoek blijkt dat geletterdheidsvaardigheden bij voorkeur geïntegreerd worden aangeboden als een onderdeel van opleidingen voor kansengroepen. Om laaggeletterde mensen aan te zetten zich verder te bekwamen, zal ik de geïntegreerde opleidingstrajecten verder vorm geven en stimuleren.

Met mijn collega bevoegd voor Werk zal ik initiatieven nemen om de samenwerking tussen de Centra voor Basiseducatie en de publieke en private opleidingsverstrekkers op dat vlak te versterken. Samen met de collega bevoegd voor Cultuur zal ik initiatieven van bibliotheken die informatiegeletterdheid breed en vernieuwend aanpakken, ondersteunen.

Na afloop van het huidige **strategisch plan in 2011**, zal ik de resultaten ervan **evalueren**. Die evaluatie zal de basis vormen voor een nieuw plan. De evolutie van de geletterdheid (taalkundige en numerieke vaardigheden) van volwassenen in Vlaanderen zal ik opvolgen en vergelijken met de situatie in andere OESO-landen via de deelname aan het Programme for the International Assessment of Adult Competences (PIAAC).

OD 3.6 Het leren van vreemde talen intensifiëren

De onderwijsministers van de **3 Gemeenschappen** kwamen recent overeen de kennis van Nederlands, Frans en Duits van leraren, directeurs, leerlingen en studenten te versterken door **uitwisseling en samenwerking** te **organiseren**. Ik zal de scholen van het leerplichtonderwijs, maar ook de hogescholen en universiteiten stimuleren daar actief aan deel te nemen.

Dit schooljaar is het derde en laatste jaar van het experiment rond **Content and Language Integrated Learning (CLIL)**. Daarin bieden negen secundaire scholen wekelijks 3 tot 4 uur Frans of Engels in de zaakvakken aan. Daarnaast lopen nog andere experimenten. Bij een positieve **evaluatie** van de experimenten door het onderzoeksteam en het panel van experts en van de betrokken scholen en leerkrachten zal ik de plaats van dergelijke projecten in het curriculum bepalen.

Vlaanderen neemt momenteel deel aan de European Survey on Language Competences (ESLC). Dit is een internationaal vergelijkend onderzoek opgezet door de Europese Commissie waarin wordt nagegaan in welke mate leerlingen vreemde talen beheersen (lezen, luisteren en schrijven). Het

hoofdonderzoek zal doorgaan in 2011. De eerste resultaten worden verwacht in 2012. Concreet zullen in Vlaanderen de leerlingen worden getest voor Frans en Engels. De onderzoeksresultaten zullen de basis vormen voor een nieuwe Europese talenindicator die de huidige zal vervangen.

OD 3.7 Een taalbeleid in elke school aanmoedigen

Ik zal de scholen ertoe aanzetten een actief en expliciet talenbeleid te voeren, waarin ze inzetten op de verbetering van de taalvaardigheid van het Nederlands, en daarnaast ook inzetten op het verbeteren van de vreemdetalenkennis van hun leerlingen. Daarvoor zal ik de website www.delathoogvoortalen.be met bijhorende moderatorengroep blijven ondersteunen. Ik zal de inspectie vragen om het taalbeleid in de scholen op te volgen en erover te rapporteren.

Ik wil de wenselijkheid nagaan van het gebruik van taaltoetsen als instrument voor scholen om een goed overzicht over het beheersingsniveau Nederlands van hun leerlingen te krijgen. Deze toetsen zouden op twee cruciale momenten in de schoolloopbaan plaatsvinden, nl. aan het begin van het eerste leerjaar van het lager onderwijs en van het eerste leerjaar van de eerste graad van het secundair onderwijs. Op die manier kan de school, uitgaande van de eindtermen en van de beginsituatie van de leerlingen, **snel en krachtig ingrijpen bij leerlingen die een te zwak beheersingsniveau hebben**. Dit is belangrijk om de kwaliteit van het Nederlandstalig onderwijs te blijven garanderen.

SD 4 - Leerlingen voorbereiden op een succesvolle start op de arbeidsmarkt

OD 4.1 Duurzaam samenwerken tussen Onderwijs, Werk en Vorming

Ik wil zorgen voor een duurzame samenwerking tussen Onderwijs, Vorming en Werk. Daarom zal ik met mijn collega bevoegd voor Werk en Vorming een **protocol sluiten**. Dit zal ons onder meer toelaten om de genomen engagementen ten aanzien van de Competentieagenda verder uit te voeren. We zullen samen met de sociale partners en de onderwijsverstrekkers de realisaties evalueren en nagaan welke gezamenlijke acties we in de toekomst op getrouw kunnen zetten om de uitdagingen voor Vlaanderen, opgenomen in Vlaanderen in Actie en het Pact 2020, aan te pakken. Verder is deze samenwerking noodzakelijk voor de uitvoering van het decreet op de Vlaamse kwalificatiestructuur en in het kader van de loopbaanbegeleiding.

OD 4.2 De Vlaamse kwalificatiestructuur invullen

De kwalificatiestructuur bevat een beschrijving en ordening van de beroepskwalificaties en de onderwijskwalificaties in acht niveaus. Opleidingen die tot dezelfde kwalificatie leiden zijn gelijkwaardig, ongeacht waar ze werden verworven. Bepalend is de kwalificatie waartoe de opleidingen leiden. Meer nog, de kwalificatiestructuur maakt duidelijk hoe deelcertificaten zich verhouden tot de kwalificatiebewijzen. De kwalificatiestructuur ondersteunt een competentiegericht onderwijs en competentiegerichte training en opleiding door de kwalificaties in competenties te beschrijven. Zo opent ze mogelijkheden voor het bepalen van verkorte trajecten op basis van verworven competenties. De beroepscompetentieprofielen die de sociale partners ontwikkelen, zullen de basis leveren om beroepskwalificaties te maken. Door de beroepsgerichte opleidingen daarop af te stemmen, zullen ze aansluiten bij de behoeften op de arbeidsmarkt. De samenwerking tussen alle betrokken actoren is van cruciaal belang bij het uittekenen van de Vlaamse kwalificatiestructuur.

We zullen de **erkende kwalificaties in een publiek consulteerbare kwalificatiedatabank registreren**. Die databank wordt inhoudelijk gekoppeld met de leer- en ervaringsbewijzendatabank, waarin alle kwalificatiebewijzen die mensen verworven hebben, worden opgeslagen en met de opleidingendatabank. Voor de beroepskwalificaties wordt gezocht naar afstemming met COMPETENT, de databank met beroepscompetentieprofielen die de SERV en VDAB ontwikkelden.

Conform de EQF-aanbeveling zullen we de Vlaamse kwalificatiebewijzen en de niveaus van de Vlaamse kwalificatiestructuur aan de niveaus van het Europees kwalificatiekader (EQF) koppelen. Hiervoor zullen we een procedure opstellen volgens de criteria, vooropgesteld door de Europese Commissie.

Gelet op het belang van de Vlaamse kwalificatiestructuur, is het nodig de informatie erover ruim te verspreiden. We starten dan ook met de **uitvoering van een globaal communicatieplan**, gericht op partners binnen onderwijs en vorming, werk, cultuur, jeugd, sport.

OD 4.3 Werkpleklers uitbreiden en de kwaliteit ervan verzekeren

In het technisch, maar vooral het beroepssecundair onderwijs werden heel wat inspanningen gedaan om werkpleklers uit te breiden. In de HBO₅- en Se-n-Se opleidingen is werkpleklers een verplicht onderdeel. Een grote uitdaging is het integreren van werkpleklers **in het volwassenonderwijs**. Voor werkende cursisten die een opleiding wensen te volgen zonder inhoudelijke band met hun job, is het immers moeilijk in een aanbod van werkpleklers te voorzien.

Momenteel bestaan er voor werkpleklers diverse statuten, soorten vergoedingen en premies. Daardoor is het weinig transparant voor de leerlingen, studenten en cursisten, maar evenmin voor de werkgevers die in stageplaatsen moeten voorzien. Samen met mijn collega bevoegd voor Werk zal ik met de federale overheid de discussie over de **vereenvoudiging** van die **statuten** aangaan. We gaan ook na op welke wijze we daar de andere gemeenschappen en gewesten bij kunnen betrekken.

Indien we werkpleklers een volwaardige plaats willen geven in onderwijs en de opleidingen, volstaat het niet de kwantiteit ervan te verhogen. Met de collega bevoegd voor Werk zal ik de nodige stappen zetten om de **kwaliteit** van werkpleklers te **verzekeren**. Van zodra de kwaliteitsstandaarden duidelijk zijn, zal ik ervoor zorgen dat werkpleklers in de schooldoorlichtingen en de visitaties wordt opgenomen.

In de kwantitatieve en kwalitatieve realisatie van werkpleklers krijgen de Regionale Technologische Centra een belangrijke rol. Tevens dienen er samenwerkingsverbanden opgezet te worden tussen de VDAB-competentiecentra en de scholen. Via de sectorconvenanten moet het blijvend engagement van de werkgevers worden verzekerd. Tenslotte zal ik werkpleklers in het Vlaams onderwijs meer zichtbaar maken door **goede praktijkvoorbeelden te verspreiden**.

OD 4.4 Leren en werken consolideren

Het Deeltijds Beroepssecundair onderwijs en de leertijd van Syntra vormen bijzondere vormen van werkpleklers. Ik zal de realisatie van het **voltijds engagement** goed **opvolgen**. Een degelijke monitor van de verschillende fasen - persoonlijke ontwikkelingstrajecten, voortrajecten, brugprojecten en arbeidsdeelname - moet de evoluties in kaart brengen, en mij een basis bieden om na te gaan of die opleidingen hun doelstelling realiseren.

Samen met Syntra Vlaanderen zal ik een **beleidsplan** met prioriteiten, verantwoordelijkheden en een tijdsplan voor de **leertijd ontwikkelen**. Daarin zullen maatregelen worden opgenomen om de uitval en de vroegtijdige uitstroom van leerlingen terug te dringen, in te spelen op de heterogeniteit van de leerlingen, het imago van de leertijd te verbeteren, een nieuwe doelgroep aan te trekken en een gezond evenwicht tussen de economische en maatschappelijke opdracht van de leertijd en het Syntra-netwerk te bereiken. **Alle trajecten zullen worden gescreend** met het oog op hun actualisering en afstemming op een beroepskwalificatie. In het werkveld zal ook een band gelegd worden tussen de opleidingen en de vooropgestelde onderwijskwalificaties waartoe ze kunnen leiden. Daarbij wordt vertrokken van een geïntegreerde aanpak tussen de algemene vorming, de beroepsgerichte vorming en de praktijkopleiding in de onderneming. Voortaan staat de onderwijsinspectie in voor het kwaliteitstoezicht.

Het overleg binnen de regionale overlegplatformen (ROP) moet verder vorm krijgen. Via dit overleg zullen de banden met de arbeidsmarkt en de sluitende aanpak versterkt worden. Bij de overgang van de deeltijds lerenden naar de arbeidsmarkt wil ik een **sluitende aanpak met de VDAB** realiseren. Daarom zal ik er verder voor zorgen dat de VDAB over alle noodzakelijke gegevens over de leerling kan beschikken. Bovendien zal ik ernaar streven om de trajectbegeleiding vanuit de school naadloos te laten doorlopen in de begeleiding naar en op de arbeidsmarkt. Ook hierover wil ik afspraken maken met mijn collega bevoegd voor Werk.

Ik zal ervoor zorgen dat laatstejaarsleerlingen zowel in het secundair onderwijs als in het hoger onderwijs worden voorbereid op hun intrede in de arbeidsmarkt. Verplichte stages voor jongeren in het arbeidsmarktgericht onderwijs moeten een succesvolle start op de arbeidsmarkt bewerkstelligen.

OD 4.5 De beroepsopleidingen versterken

In de toekomst zullen de curricula voor de beroepsopleidingen tot stand komen op basis van de beroepskwalificaties uit de kwalificatiestructuur. Dit moet een betere aansluiting op de arbeidsmarkt garanderen. Daarbij moet een goed evenwicht worden gevonden tussen kwaliteit en flexibiliteit in de programmatieprocedures. Ik engageer me om na te gaan hoe we de **programmatieprocedures** kunnen **vereenvoudigen en versnellen**.

Toch kunnen we ons in het plannen van opleidingen niet beperken tot de competenties waaraan de huidige arbeidsmarkt behoefte heeft. We moeten zicht hebben op de competenties die nodig zijn om een duurzame toekomst uit te bouwen. Daarom zullen we moeten **investeren in instrumenten die de behoeften van de samenleving op langere termijn tijdig kunnen detecteren**³⁰. Hoewel er nood is aan gevorderde technische opleidingen, moet er nu en ook in de toekomst aandacht gaan naar kwalitatieve opleidingen voor jobs die weinig scholing vereisen. Sleutelcompetenties en geletterdheidstraining moeten daarin een belangrijke plaats krijgen. Ook moet er aandacht besteed worden aan de integratie van managementscompetenties in een aantal opleidingen en het aantrekken van minder aangeboord talent uit bijvoorbeeld de kansengroepen.

In de opleidingen wil ik de band leggen met nieuwe ontwikkelingen en zorgen voor voldoende goed voorbereide technici. In het technisch en het beroepssecundair onderwijs en in de professionele bachelors worden richtingen gecreëerd die ‘technici voor de toekomst’ naar de arbeidsmarkt leiden, met een degelijke bagage en opleidingen in groene technologie. Daarnaast moet het opleidingsaanbod afgestemd en zo nodig uitgebreid worden om tegemoet te komen aan de vragen uit de zorg- en gezondheidssector. Om een nieuwe instroom in de social-profitsector te realiseren, zal ik het onderwijs- en opleidingsaanbod innoveren en investeren in vraaggerichte ontwikkeling van opleidingen.

OD 4.6 Werk maken van de beroepskolom

Ik zal de hervorming van het secundair onderwijs aangrijpen om een beroepskolom uit te bouwen. Die start in het secundair onderwijs en eindigt op het niveau van de professionele bachelor.

Het uitwerken van een beroepskolom zal enerzijds meer verticale samenhang in de beroepsopleidingen brengen, maar betekent anderzijds dat zij-instromers een gerichte voorbereiding moeten volgen of de nodige remediëring krijgen om de opleiding van hun keuze te kunnen volgen. Het uitbouwen van een beroepskolom mag de mobiliteit niet in de weg staan. Ze moet zorgen voor een geleidelijke en cumulatieve competentieontwikkeling die de valorisatie van de beroepsopleidingen kan ondersteunen. Hierbij moeten flexibele leerwegen mogelijk zijn, eventueel via het realiseren van een creditsysteem.

³⁰ Via het programma “New Skills for New Jobs” wil de Europese Commissie een beter zicht krijgen op de behoeften van de arbeidsmarkt aan VET. In dat kader ontwikkelt CEDEFOP (European Centre for the Development of Vocational Training) een systeem om de toekomstige nood aan competenties te voorspellen.

Ik zal daarom de Europese ontwikkelingen in het kader van het European Credit system for Vocational Education and Training (ECVET) opvolgen³¹.

Samen met mijn collega bevoegd voor Werk zal ik een **samenhangend Vlaams beleid rond initiële en voortgezette beroepsopleidingen**, zowel binnen het onderwijs als de publieke opleidingsverstrekkers (VDAB en SYNTRA), **uitekenen**.

OD 4.7 De Regionale Technologische Centra verder uitbouwen

De Regionale Technologische Centra (RTC) stonden in een eerste fase vooral in voor het garanderen van hoogtechnologise infrastructuur. Nu dienen ze de scholen meer algemeen te ondersteunen in het bouwen van bruggen met de arbeidsmarktactoren. Hun werkgebied werd uitgebreid naar het volwassenenonderwijs en in de toekomst zullen ze **ook het hoger onderwijs** moeten ondersteunen.

In overleg met de RTC's zal ik de lopende beheersovereenkomsten en het regelgevend kader tegen het einde van 2010 **evalueren en nieuwe overeenkomsten** voorbereiden. Op dat ogenblik zal ik ook de beheersovereenkomst met het RTC-Netwerk evalueren en een nieuwe overeenkomst voorbereiden. Ik overweeg om de RTC's een meer prominente rol te geven in de externe certificering binnen de onderwijsopleidingen en het verbeteren van het imago van technische opleidingen.

Ik wens de bestaande samenwerking met de VDAB rond het delen van infrastructuur en lesmateriaal met de onderwijsinstellingen te bestendigen.

OD 4.8 Stimuleren van loopbanen in wetenschap en technologie

De **eindtermen** voor **natuurwetenschappen, techniek en ICT** in de tweede en de derde graad secundair vormen de basis voor technische en wetenschappelijke geletterdheid en helpen techniek en wetenschap aantrekkelijk te maken, zodat meer jongeren - en vooral meer meisjes - kiezen voor de exacte en toegepaste wetenschappen. Over de positie en onderlinge verhouding van deze drie domeinen in de basisvorming zal een ruime discussie worden gevoerd.

De wetenschappelijke wereld kan een belangrijke rol spelen in de keuze van jongeren voor wetenschap en technologie. Ik zal de wetenschappers uitnodigen om samen te werken met de scholen in het kader van de studie- en beroepskeuzebegeleiding.

OD 4.9 Topsportscholen evalueren

In Vlaanderen zijn er momenteel zes topsportscholen die specifieke topsportrichtingen organiseren voor jongeren met een topsportstatuut. De scholen ontvangen daarvoor een aangepaste personeelsomkadering. Jonge topsporters krijgen een aangepast leerprogramma en hebben recht op een aantal dagen dat ze op school afwezig mogen zijn om aan trainingen en toernooien deel te nemen. Een **evaluatie** dringt zich op, zowel op organisatorisch als inhoudelijk vlak. Ik zal onder meer onderzoeken of het statuut van de topsportscholen op andere disciplines toegepast kan worden. De evaluatie zal ook nagaan hoe de doorstroming naar vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt verloopt. Uiteraard zullen Europese ontwikkelingen rond het opstellen van kwalificaties voor de sportsector in de evaluatie worden meegenomen. Ik zal zowel de onderwijsverstrekkers als de sportinstanties die het topsportonderwijsconvenant ondertekenden, bij de evaluatie betrekken. Op basis van de conclusies en aanbevelingen uit de evaluatie, zal ik met mijn collega bevoegd voor Sport een beleidskader afspreken.

³¹ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc50_en.htm

SD 5 - De leraar erkennen als sleutelfiguur in de vorming van open, veelzijdige en sterke persoonlijkheden

Kwaliteitsvol onderwijs staat of valt met goede leerkrachten. Zij vormen de spil van het leerproces. Zij zijn de echte bouwstenen van een school. School maken, is ook teamwerk. We moeten daarom de inspanningen van alle personeelsleden naar waarde schatten. Ik zal dan ook starten met de voorbereiding van nieuwe cao's. Daarbij zal ik aftoetsen of het haalbaar is om de werkgevers bij alle cao-onderhandelingen structureel te betrekken, waar dat nog niet het geval is. Het is mijn bedoeling een nieuw geïntegreerd Vlaams syndicaal statuut op te maken.

OD 5.1 De lat voor de initiële lerarenopleiding hoger leggen

Ik reken erop dat de studiekeuzebegeleiding de leerlingen in het secundair onderwijs ondersteunt om een positieve keuze voor de lerarenopleiding te maken op basis van een analyse van hun talenten en competenties. De lat moet daarbij hoog liggen. We moeten ervoor zorgen competente en gemotiveerde studenten voor de lerarenopleidingen aan te trekken. Zoals het decreet zelf voorschrijft, zal ik **het decreet op de lerarenopleidingen in Vlaanderen tegen 2012 evalueren**. Daarbij wil ik een zicht krijgen op de instroom, doorstroom en uitstroom van de verschillende soorten lerarenopleidingen, de externe kwaliteitsbeoordelingen van de specifieke lerarenopleidingen, de impact van de diversiteitsprojecten, de expertisenetwerken en de regionale platformen.

Ik zal de lerarenopleidingen aanmoedigen om **voor alle studenten minstens één stageperiode** in te vullen met **een tutoringproject**. Dit is een werkvorm waarbij een student één of enkele allochtone of autochtone kansarme kinderen na schooltijd thuis of op school begeleidt bij zijn of haar schooltaken. Uit onderzoek³² blijkt dat dit beide partijen ten goede komt.

OD 5.2 Hoger gekwalificeerden inzetten

Op alle niveaus van het onderwijs moeten hoger gekwalificeerden ingezet kunnen worden, want hoger gekwalificeerden tijdelijk of permanent in de scholen inzetten, kan de professionalisering stimuleren. Zo zal ik onderzoeken of vakleraren ingezet kunnen worden in het basisonderwijs – vooral in de derde graad – om de overgang met het secundair onderwijs minder bruusk te maken. Leraren uit het basisonderwijs en de eerste graad secundair onderwijs moeten de mogelijkheid krijgen in hun oorspronkelijke job aan de slag te blijven, ook als ze tijdens hun loopbaan bijvoorbeeld een academische opleiding hebben gevolgd.

Om die plannen uit te voeren, zal ik de **discussie over de inzetbaarheid en de bekwaamheidsbewijzen** aangaan.

OD 5.3 Nascholing en werkplekleren stimuleren

Uit de resultaten van de Teaching And Learning International Survey (TALIS) bleek dat Vlaamse leraren weinig nascholing volgen. Nascholing vormt een onderdeel van de functiebeschrijving van iedere leraar. Het komt erop aan die gericht in te zetten in functie van zijn of haar competentie- en/of loopbaanontwikkeling. Het opstellen, uitvoeren en bijsturen van een nascholingsplan is namelijk een belangrijk aspect van het beleidsvoerend vermogen van een school. Om verdere beleidsmaatregelen te nemen, zal ik de resultaten van de lopende evaluatie van het professionaliseringbeleid van basis- en secundaire scholen afwachten.

³² Eva Sante, Ruben Hermans, Liesje De Backer en Hilde Van Keer (2009). *Student tutoring: veel kansen in één* Over hoe tutoringprojecten een meerwaarde zijn voor tutees, maar ook voor student-tutors die de tutoring geven. Brussel: Koning Boudewijnstichting.

Stages van leraren en andere vormen van werkplekleren zijn krachtige vormen van competentieontwikkeling en middelen om de vlakke loopbaan te doorbreken. Ze zijn echter nog onvoldoende ingeburgerd. Daarom zal ik een actief stimuleringsbeleid voeren.

OD 5.4 Het beleidsvoerend vermogen van scholen versterken

Zowel het schoolbestuur als de directeur moeten een visie op kwaliteitsvol onderwijs kunnen koppelen aan leiderschap en professioneel werkgeverschap. Bij het begin van hun loopbaan moeten directeurs de nodige vorming krijgen om hun job uit te oefenen, maar ze moeten ook verder in hun loopbaan in hun verdere competentieontwikkeling investeren. Ik zal de professionalisering van schoolbesturen verder stimuleren. In dat kader zal ik de ondersteuning van de schoolbesturen van het gesubsidieerd onderwijs verder zetten.

OD 5.5 Een professioneel personeelsbeleid mogelijk maken.

Het blijvende tekort aan leraren zet de inspanningen om kwaliteitsvol onderwijs te leveren onder druk. Door de vergrijzing zullen we tegen 2020 heel wat leraren moeten vervangen. De krapte op de arbeidsmarkt voor leraren wordt nog versterkt, omdat teveel leraren bij het begin van hun loopbaan afhaken. Ik zal dan ook een beleid ontwikkelen dat het dreigende tekort aan leraren kan ombuigen.

Het begin van de loopbaan van leraren moet herbekeken worden. Naast een aantal specifieke instapmoeilijkheden zoals de praktijkschok, zetten vooral de werkonzekerheid en de daarbij horende inkomensonzekerheid een domper op het enthousiasme van beginnende leraren. Jonge leraren hebben veel werk en krijgen onvoldoende ondersteuning. Ik zal de **werkzekerheid van de beginnende leraren versterken** en hun werkomstandigheden verbeteren. Ik wil de oprichting van een materialenbank aanmoedigen.

De ervaren leraar vraagt meer uitdagingen in zijn of haar loopbaan. De vlakke loopbaan werd doorbroken door bijkomende mogelijkheden zoals voor zorg, ICT-coördinatie en taak- en functiedifferentiatie te creëren. Samen met alle onderwijspartners zal ik naar een manier zoeken om deze middelen kwaliteitsvol en efficiënt in te zetten, **de loopbanen van leraren uitdagender te maken en om personeelsleden op het einde van hun loopbaan langer aan het werk te houden.**

Personen met professionele ervaring en expertise in andere sectoren, kunnen voor het onderwijs meerwaarde bieden. Toch is het maken van die overstap niet evident. Vanaf 1 september 2009 ontvangen leraren die ook werken als zelfstandige of loontrekkende (of werken in een hogeschool of universiteit) hun volledige loon. Ik zoek naar mogelijkheden om de **vergoeding van de onderwijsgerelateerde ervaring** uit de privésector voor bepaalde knelpuntvakken aan te passen.

Zij-instromers kunnen een job in het onderwijs combineren met het volgen van een lerarenopleiding. Ik zal die mogelijkheid beter bekend maken. Verder zal ik inspanningen stimuleren om **verkorte trajecten voor zij-instromers** in de lerarenopleiding aan te bieden.

OD 5.6 De rechtspositie in het hoger onderwijs stroomlijnen

Door de ontwikkelingen in het hoger onderwijs moeten we de rechtspositieregeling voor het personeel van de universiteiten en hogescholen aanpassen. De oprichting van de associaties leidde ertoe dat universiteiten en hogescholen intensiever met elkaar samenwerken en onderling personeelsleden uitwisselen. Op dit ogenblik verschillen de statuten voor het personeel van respectievelijk de universiteiten en de hogescholen sterk van elkaar. Een **nauwere integratie van de personeelsstatuten** is dan ook aangewezen. In een conceptnota zal ik uitwerken hoe de integratie van de personeelsstatuten vorm kan krijgen met voldoende aandacht voor differentiatie en de ondersteuning van het wetenschappelijk onderzoek.

SD 6 - De maatschappelijke verwevenheid van onderwijs met lokale, regionale en internationale netwerken versterken

De samenleving verwacht veel van scholen. Maar de school mag daarbij niet alleen staan. Ik geloof dat samen school maken in de complexe samenleving van vandaag de toekomst is. We moeten de netwerken rondom scholen versterken. Dynamisch netwerkonderwijs is nodig om open, veelzijdige en sterke persoonlijkheden te vormen, om alle talenten kansen te geven, om het talenonderwijs te ondersteunen en om het onderwijs en de arbeidsmarkt dichter bij elkaar te brengen. Het gaat om bondgenootschappen op verschillende niveaus: lokaal, regionaal en internationaal.

OD 6.1 Het pedagogisch partnerschap tussen scholen en ouders ondersteunen

Ouders zijn de eerste en belangrijkste partners in het netwerk van de school. Ouderbetrokkenheid komt de prestaties en het welbevinden van de leerlingen ten goede. Spijtig genoeg zijn er nog steeds bepaalde groepen van ouders die afhaken. Deze ouders moeten gestimuleerd worden om hun betrokkenheid bij het schoolleven van hun kinderen te verhogen.

In de regelgeving heeft de minimale betrokkenheid die we van alle ouders verwachten, recent zijn decretale weerslag gekregen in de vorm van een engagementsverklaring tussen school en ouders vanaf het schooljaar 2010-2011. Ik zal **de implementatie van de engagementsverklaring** actief begeleiden door ouders en scholen goed te informeren over het wat en waarom van de engagementsverklaring. Daarbij moet er bewaakt worden dat men in de scholen tot werkelijk evenwichtige engagementen komt, dat de adviserende rol van de schoolraad ernstig genomen wordt en dat de engagementsverklaring het leerrecht van de jongere niet schaadt.

Ouderbetrokkenheid mag echter niet verengd worden tot de engagementsverklaring. Dit is slechts een geformaliseerd minimum. Het zijn de informele vormen van participatie (zoals bijvoorbeeld schoolpoortcontacten, laagdrempelige communicatie, moedergroepen, leesouders, oudercomités, enzovoort) die het pedagogisch partnerschap echt schragen. Ik zal initiatieven nemen om via het LOP **goede praktijken op te sporen** en ruimer bekend te **maken**.

Ook de **ouderkoepelverenigingen** spelen een belangrijke rol bij het creëren van ouderbetrokkenheid. De samenwerking in de stuurgroep wil ik daarom intensifiëren.

OD 6.2 Brede scholen realiseren

Samen met mijn collega's van de Vlaamse Regering zal ik, vanuit mijn bevoegdheden onderwijs en jeugd, een **beleid ontwikkelen dat brede scholen aanmoedigt**. Ook de VGC wordt hierbij betrokken. Binnen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming zal ik alle krachten bundelen (brede school, flankerend onderwijsbeleid, Canon, deeltijds kunstonderwijs, scholenbouw,...).

Een brede school is een actief netwerk van organisaties uit verschillende sectoren rondom een of meer scholen die een bondgenootschap vormen voor een gemeenschappelijk doel: de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren, op school en in de vrije tijd. Een brede school is ingebed in de buurt en in het sociaaleconomisch weefsel en werkt van daaruit nauw samen met de samenleving, het verenigingsleven, de bedrijven, de social profit en de overheidsinstellingen.

In een brede school wordt het leren op school 'verbreed'. Dit is nodig als we open, veelzijdige en sterke persoonlijkheden willen vormen. Kwaliteitsvolle kunst- en cultuureducatie bijvoorbeeld, kan enkel via samenwerking met kunstenaars, kunsteducatieve organisaties, het DKO, enzovoort. Brede school brengt het leren en leven van kinderen en jongeren dichter bij elkaar: thuis, kinderopvang, vrije tijd, school,... Het groeperen en op elkaar afstemmen van deze activiteiten biedt ook heel wat praktische mogelijkheden voor **buitenschoolse kinderopvang** voor ouders die werk en zorg combineren. Maar ook voor de **naadloze overgang van de kinderopvang naar de school**. In overleg

met de minister van Welzijn zal ik bij de reorganisatie van de buitenschoolse opvang, de rol van de school hierin maximaliseren.

Verder kunnen kinderen en jongeren vanuit een brede school toegeleid worden naar **zinnvolle vormen van vrijetijdsbesteding**. De brede school kan bijdragen aan de verhoging van de **participatie van alle leerlingen aan het sociale en culturele leven**. Als kinderen tijdens een sportdag op school begeleid worden door een trainer van de voetbalploeg, verlaagt de drempel om lid te worden van de club. Een muzikles in de lokalen van de kunstacademie zet aan om zich in te schrijven in het DKO. Door schoolgebouwen open te stellen voor buitenschoolse activiteiten worden scholen echte buurtscholen, ankerpunten van het sociale leven in de buurt.

Met mijn collega's van de andere betrokken beleidsdomeinen zal ik een stimulerend beleid voeren. We bekijken hoe we samen **nieuwe projecten** kunnen financieren. De proefprojecten leerden ons dat de samenwerking van de brede school enkel werkt, als er goede afspraken zijn met alle betrokkenen. Lokale coördinatie is daarom noodzakelijk. We bekijken hoe het lokaal flankerend onderwijsbeleid hier zijn rol kan spelen. Verder zal ik proberen een aantal hindernissen in het **openstellen van de schoolgebouwen** voor andere activiteiten weg te werken (vb. collectieve verzekering van materiaal en vrijwilligers). We onderzoeken hoe we belemmeringen in de regelgeving kunnen wegnemen.

Ook in de **planning van renovatie of nieuwbouw** moet het brede schoolconcept systematisch worden meegenomen. Het project van PMV met GO! is daarvan een goed voorbeeld. Het patrimoniumbeheer dient dan ook maximaal afgestemd te worden op de maatschappelijke noden.

OD 6.3 De regierol van de gemeenten in het lokaal flankerend onderwijsbeleid verstevigen

Via het lokaal flankerend onderwijsbeleid kunnen lokale besturen de scholen van de verschillende netten op hun grondgebied ondersteunen. Op deze manier wordt het Vlaamse onderwijsbeleid lokaal versterkt. Een gemeente moet - in samenspraak met alle lokale onderwijsactoren - haar regierol op een neutrale manier kunnen uitvoeren. Daartoe moet de rol van de lokale overheid enerzijds als inrichter van onderwijs en anderzijds als uitvoerder van het flankerend onderwijsbeleid – in overleg met alle betrokkenen - goed worden afgebakend. Met mijn collega bevoegd voor Binnenlands Bestuur, zal ik afspreken, hoe we die **regiefunctie** kunnen **evalueren** onder meer naar aanleiding van een nieuw lokaal onderwijsbeleidsplan. Op basis daarvan kan de centrale aansturing en financiële input worden bijgestuurd.

Over de timing, administratieve procedures en evaluatie zal ik goede afspraken met de lokale besturen maken. Ik zal ook zorgen voor de nodige afstemming met andere Vlaamse beleidsdomeinen. Zoals voorzien in het regeerakkoord zal ik in samenwerking met mijn collega bevoegd voor Binnenlands Bestuur het **onderwijsplan in een legislatuurplan integreren**.

Ik zal het debat over het oplossen van de **interpretatieproblemen in verband met sociale en andere voordelen opnieuw openen**.

Ik wil de **taken van het LOP en van de gemeente beter op elkaar afstemmen**. De meerwaarde van het LOP - meer bepaald de interactie tussen onderwijsverstrekkers en de onderwijsexterne partners - mag daarbij niet verloren gaan.

OD 6.4 Scholengemeenschappen versterken

Op 1 september 2011 worden de scholengemeenschappen opnieuw gevormd voor een periode van zes schooljaren. Ik zal die gelegenheid gebruiken om de scholengemeenschappen te versterken. Ik zal nagaan op welke terreinen de scholengemeenschappen het best versterkt kunnen worden en welke middelen daartoe het meest geschikt zijn. Op basis van overleg en van het lopende onderzoek over de

werking van de scholengemeenschappen zal ik een **kader scheppen** dat die versterking van scholengemeenschappen mogelijk maakt.

OD 6.5 Het onderwijs in de centrumsteden versterken

Door recente demografische evoluties zijn er in de centrumsteden capaciteitsproblemen ontstaan. Waar de capaciteitsproblemen acuut zijn, zal ik de (potentiële) onderwijsaanbieders vragen een **masterplan op te stellen**. Daarin dienen ze afspraken te maken over de manier waarop ze de capaciteit op korte termijn kunnen verhogen. Ik laat de prioriteiten en procedures bij het toekennen van infrastructuursubsidies kritisch doorlichten met het oog op een vereenvoudiging en een meer flexibele toepassing. In elk geval moet het in centrumsteden mogelijk zijn de subsidie aan te vragen en toe te kennen op basis van de toekomstige evolutie van leerlingen in het basisonderwijs. Daarom moeten ook de fysieke normen herzien worden, zodat niet alleen gekeken wordt naar het aantal leerlingen dat nu in de school zit, maar ook naar het aantal leerlingen dat de volgende jaren kan worden verwacht.

Om onder andere wachrijen en kampeertoestanden tegen te gaan, zal ik de regels van het huidige **inschrijvingsrecht** en de bijkomende **aanmeldingsprocedure evalueren**. Op basis van de evaluatie van de lopende experimenten creëren we een decretaal kader voor aanmeldingsprocedures voor de inschrijving. De decretale regels voor het inschrijvingsbeleid moeten toelaten dat scholen streven naar een goede sociale mix .

Door het positieve imago van het Nederlandstalig onderwijs in **Brussel** stelt het capaciteitsprobleem zich daar scherper dan in Vlaanderen. Een gerichte uitbreiding van het onderwijsaanbod is dan ook aangewezen. Ik wil nagaan welke capaciteit de Vlaamse Gemeenschap kan garanderen, aangezien het Nederlandstalig onderwijs in Brussel door een hoog aantal anderstalige leerlingen wordt gekenmerkt. Om een beter zicht te krijgen op de draagkracht van het Nederlandstalig onderwijs wil ik op heel korte termijn een **structureel overleg** opzetten met alle partners die in Brussel bij het onderwijs betrokken zijn: de Vlaamse en de Franse Gemeenschap, de VGC en de Cocof, de gemeentebesturen, de onderwijsnetten, de vakbonden, AGION en het ruimere middenveld. In Brussel zal ik de **ondersteuning van de scholen stroomlijnen en hiervoor een decretale basis uitwerken**.

OD 6.6 De internationale dimensie van het onderwijs(beleid) verder vorm geven

Op het vlak van het multilateraal beleid blijft de samenwerking met de Europese Unie (EU) mijn prioriteit. De impact van de EU op het onderwijsbeleid wordt steeds groter. Enerzijds houden we bij de ontwikkeling van ons onderwijsbeleid hoe langer hoe meer rekening met Europese ontwikkelingen. Anderzijds willen we via een verstevigde aanwezigheid op Europese fora meer wegen op de Europese beleidsontwikkelingen. Ik engageer mij om die **Europese dimensie nog sterker uit te bouwen**. Het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie in de tweede helft van 2010 biedt daarvoor een uitstekende opportuniteit. Toch mogen we ons niet beperken tot het niveau van de beleidsmakers om de Europese dimensie te realiseren. Ik wil er dan ook toe bijdragen dat het ruimere onderwijsveld degelijk wordt geïnformeerd over wat Europa voor de scholen betekent en mogelijk maakt.

In de loop van 2010 zal de EU een nieuw strategisch raamwerk Onderwijs en Vorming 2020 lanceren. Daarin wordt de samenwerking op het vlak van onderwijs en vorming voor de volgende tien jaar uitgetekend. De ontwikkeling van indicatoren en kwantitatieve referentiecriteriën (benchmarks) bekleedt daarin een belangrijke plaats. Het is mijn bedoeling daarmee niet alleen de internationale vergelijking mogelijk te maken, maar ook het nationaal beleid beter te onderbouwen.

Ik zal het **Belgisch Voorzitterschap van de Europese Unie** aanwenden om het Vlaamse onderwijs- en vormingssysteem in de kijker te plaatsen en rechtstreeks te wegen op de totstandkoming van het nieuwe strategische raamwerk. Het land dat voorzitter is van de Europese Unie, bepaalt mee de agenda en kan thematische conferenties organiseren. In 2010 moeten nog een aantal cruciale beslissingen worden genomen. Als woordvoerder voor België zal ik tijdens de EU-Raad Onderwijs daarin het voortouw nemen. Ik zorg ook voor een sterke Vlaamse aanwezigheid in de Raadswerkgroepen, de

expertgroepen van de Europese Commissie, de managementcomités van de Europese programma's en in het Bologna- en Kopenhagenproces.

Naast de EU wens ik de **samenwerking met de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)** te verstevigen. Die organisatie zet nog steeds de toon voor een aantal cruciale onderwijsindicatoren via de International Indicators of Education Systems (INES) waaraan we actief zullen blijven deelnemen. Verder organiseert de OESO belangrijk internationaal vergelijkend onderzoek zoals PISA, PIAAC en reviews van relevante onderwijsthema's. Omdat de resultaten daarvan belangrijk zijn voor de beleidsondersteuning, zal ik ook daarin verder investeren. Voor een goede opvolging van het onderwijsbeleid en de initiatieven rond onderwijsvernieuwing, zal ik zorgen dat Vlaanderen goed vertegenwoordigd is tijdens ministeriële conferenties, in het onderwijscomité, de beheerraad van het Centre for Educational Research and Innovation (CERI), de belangrijkste OESO-netwerken en expertgroepen. Ik wil de expertisedeling stimuleren door het organiseren van seminaries en het ontvangen van buitenlandse delegaties van experts.

De Vlaamse vertegenwoordiging is ook verzekerd in de projecten en werkgroepen die de Raad van Europa rond onderwijsaangelegenheden opzet. Het Education for All-programma en de uitvoering van de conclusies van de Wereldconferentie van de UNESCO zal ik van nabij opvolgen.

De Vlaamse Regering engageerde zich tot bijkomende inspanningen voor ontwikkelingssamenwerking door te streven naar de 0,7%-norm. De Vlaamse expertise op het vlak van onderwijs en vorming en projecten rond onderwijsontwikkeling kunnen daarin een meerwaarde bieden.

In het bilateraal beleid blijven de buurlanden de meest intensieve gesprekspartners. Ik zal die samenwerking verderzetten en de ambtelijke samenwerking - vooral met Nederland - aanmoedigen.

OD 6.7 Gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's sneller erkennen

Ik zal de **procedure** voor de erkenning van buitenlandse diploma's in het hoger onderwijs **herzien conform de principes van de Lissabonconventie**. Dit betekent dat de erkenning nog enkel afgewezen kan worden als er substantiële verschillen bestaan. De instellingen kunnen zich op die lijst van verschillen baseren om vrijstellingen te verlenen voor wat niet verschillend is en verkorte trajecten uit te werken. Er komt ook een soepele en korte beroepsprocedure bij de Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbepalingen in het hoger onderwijs. Conflicterende en inconsistente procedures worden weggewerkt.

Met mijn Nederlandse collega zet ik de nodige stappen om hoger onderwijsdiploma's wederzijds automatisch te erkennen. Ik zal verder werken aan de **automatische erkenning van diploma's van de Bolognalanden**.

De beoordeling van de waarde van buitenlandse diploma's en de erkenning van competenties (EVC) zitten heel dicht bij elkaar en zijn voor een deel complementair omdat de aanvragers vaak na hun opleiding al een werkervaring hebben opgedaan. Daarom zal ik ervoor zorgen dat een **uniek loket** de aanvragen zowel voor de beoordeling van EVC als voor de gelijkwaardigheid van diploma's behandelt. Toch zal ik voorstellen de kostprijs van deze procedure voor nieuwkomers te beperken.

Buitenlandse diploma's van het secundair en het volwassenenonderwijs dienen eveneens sneller erkend te worden in functie van vrijstellingen voor en toegang tot een leertraject of toegang tot de arbeidsmarkt. Het is echter niet mogelijk het model van het hoger onderwijs te kopiëren. Op de middellange termijn kan de koppeling van nationale kwalificatiestructuren aan het European Qualification Framework een oplossing bieden. Daarom zal ik de huidige procedure proberen in te korten zonder de kwaliteit in het gedrag te brengen.

SD 7 - Ervoor zorgen dat elke onderwijsinstelling topkwaliteit kan bieden

Met het nieuwe decreet op de kwaliteit van het onderwijs beschikken we over een kader voor de taakverdeling tussen de onderwijsinstellingen, de pedagogische begeleidingsdiensten en de onderwijsinspectie. Ik zal dit decreet nu verder operationaliseren.

OD 7.1 De interne kwaliteitszorg van de instellingen versterken

Het decreet gaat uit van de kracht en het beleidsvoerend vermogen van onderwijsinstellingen en CLB om zelf in te staan voor kwaliteitsvol onderwijs en kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding. In de toekomst zal dan ook aandacht gaan naar het beleidsvoerend vermogen en de ondersteuning daarvan. Daarom kregen de pedagogische begeleidingsdiensten (PBD) de opdracht de instellingen te ondersteunen in het versterken van hun beleidsvoerend vermogen en het ontwikkelen van de interne kwaliteitszorg. De PBD staan voortaan ook in voor de nascholing die voorheen aan de nascholingskoepels was toevertrouwd.

Tijdens het schooljaar 2011-2012 zullen de **PBD, het Samenwerkingsverband Netgebonden Pedagogische Begeleidingsdiensten (SNPB) en de permanente ondersteuningscellen (POC)** voor het eerst **geëvalueerd** worden. Daarvoor zal ik de evaluatiecommissie samenstellen en een werkingsprotocol opstellen.

De opdrachten die recent werden vastgelegd, vereisen een structureel overleg tussen de overheid en de PBD. Met het SNPB heeft de overheid een officiële gesprekspartner om dergelijke afspraken te maken en deze - indien nodig - in een overeenkomst tussen beide partijen vast te leggen.

Naast de pedagogische begeleidingsdiensten bestaan verschillende initiatieven en structuren die op vraag van de overheid de scholen één of andere vorm van ondersteuning bieden, meestal om onderwijsvernieuwingen te stimuleren. Ik wil nagaan hoe we die initiatieven in de toekomst kunnen organiseren en daarbij prioriteiten leggen. De PBD moeten bij de aansturing van dergelijke initiatieven worden betrokken en de ondersteuning naar scholen moet gecoördineerd verlopen.

OD 7.2 Informatierijke omgevingen ontwikkelen

Om de kwaliteit van het Vlaams onderwijs te evalueren en te verbeteren moet de overheid weten in welke mate de leerlingen de eindtermen of ontwikkelingsdoelen daadwerkelijk beheersen. Sinds 2002 bestaat daarvoor het systeem van periodieke peilingen. Ik zal dat systeem nu ook gebruiken om een beter zicht te krijgen op de mate waarin het Nederlandstalig onderwijs in Brussel de eindtermen realiseert. De huidige overeenkomst voor de peilingen loopt af in 2012. Ik zal van die gelegenheid gebruik maken om **grondig na te gaan hoe we de peilingen in de toekomst kunnen organiseren**.

Ik zet het systeem van schoolfeedback op basis van de peilingen en paralleltoetsen verder om de scholen de mogelijkheid te bieden hun interne kwaliteitszorg te versterken. Met de onderwijskoepels en het GO! wil ik uitzoeken hoe de overheid en de PBD hiervoor de handen in elkaar kunnen slaan. Van de PBD verwacht ik dat ze de nodige expertise ontwikkelen om de scholen te helpen in het interpreteren van de toetsresultaten en andere gegevens en op basis daarvan verbetertrajecten op te zetten.

Verder laat ik onderzoeken hoe we de scholen hun gegevens uit het datawarehouse van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming ter beschikking kunnen stellen in functie van hun interne kwaliteitszorg. Binnen het departement wil ik een **kenniscentrum installeren** waarvan alle onderwijspartners gebruik kunnen maken.

OD 7.3 De externe kwaliteitszorg verder uitbouwen

Het onderscheid tussen interne en externe kwaliteitszorg moeten we ten volle respecteren. Ik zal daarover heldere **afspraken maken met de inspectie**. De uitvoering van het decreet op de kwaliteit van het onderwijs vergt een organisatorische verandering van de onderwijsinspectie. Om die reorganisatie efficiënt te laten verlopen, zal ik de procedure van de gedifferentieerde doorlichtingen door de Regering laten vastleggen. In het streven naar een tolerante samenleving zal ik met de onderwijsinspectie afspreken hoe zij de naleving van het verbod op discriminatie in de onderwijsinstellingen, de Syntra en de CLB kunnen controleren.

Verder zal ik het initiatief nemen om een regeling te treffen voor de kwaliteitszorg van opleidingen buiten het onderwijs die tot erkende beroepskwalificaties leiden. Ik wil daarbij vertrekken van een **geïntegreerd kader voor alle opleidingen die naar erkende kwalificaties leiden**. Binnen de beroepsopleidingen verdient het kwaliteitstoezicht op werkplekleren en afstandsleren een bijzondere aandacht. In het uitwerken van het kwaliteitszorgsysteem zal ik nagaan hoe we de aanbeveling rond het Europees referentiekader voor kwaliteitszorg voor beroepsopleidingen (EQARF)³³ naar de Vlaamse situatie kunnen vertalen. Uiteraard zal ik dat doen in nauw overleg met mijn collega bevoegd voor Werk.

OD 7.4 Kwaliteitszorg in het hoger onderwijs herzien

De eerste ronde van het visitatie- en accreditatiestelsel loopt af tegen het einde van het academisch jaar 2012-2013. De Nederlands Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) heeft ondertussen een gewijzigd accreditatiestelsel uitgewerkt en uitgetest in Nederlandse en Vlaamse hogescholen en universiteiten. Dit accreditatiestelsel bestaat uit een combinatie van audits van de instellingen en opleidingsbeoordelingen. Ik streef ernaar het **regelgevende kader voor het visitatie- en accreditatiestelsel van de tweede ronde** tegen het midden van 2011 te laten **goedkeuren**.

OD 7.5 Wachtrijen bij de inschrijvingen oplossen

Om een oplossing te zoeken voor de wachtrijen bij de inschrijvingen konden scholen voor de schooljaren 2009-2010 en 2010-2011 experimenteren met de aanmeldingsprocedure. Ik zal mij op de **evaluatie** van die **experimenten** baseren om een beslissing te nemen die zal ingaan vanaf het schooljaar 2012-2013. Ik wil namelijk voldoende tijd nemen om die beslissing goed voor te bereiden en erover te communiceren. Daarom zal ik de mogelijkheid om te experimenteren tot de inschrijvingen voor het schooljaar 2011-2012 verlengen. Voor het inschrijvingsrecht wens ik een goed **alternatief voor de huidige ‘verklaringen op eer’** in verband met de thuistaal uit te werken.

OD 7.6 Een nieuw omkaderingssysteem uittekenen om de middelen gericht in te zetten waar ze het meest nodig zijn

Ik zal de **omkadering voor het basis- en secundair onderwijs** tegen 1 september 2011 **hervormen**. Doordat de GOK-uren geïntegreerd worden in de reguliere omkadering van het basis- en het secundair onderwijs komt er een geïntegreerd en transparant omkaderingssysteem waarin scholen extra middelen krijgen voor leerlingen die aan de indicatoren van onderwijskansarmoede voldoen. Ook de middelen voor Rand en Taal worden geïntegreerd in dat omkaderingssysteem. Ik wil ervoor zorgen dat het basis- en secundair onderwijs systematisch rekening houden met factoren van achterstelling van leerlingen. Het is evident dat ik voor de omkadering dezelfde indicatoren van onderwijskansarmoede (thuistaal, opleidingsniveau moeder, woonplaats en schooltoelage) zal gebruiken als deze die gelden voor de berekening van het werkingsbudget. Op die manier wordt thuistaal een onafhankelijke indicator in de berekening van de omkaderingsmiddelen. Daardoor zal ook de planlast voor de scholen verminderen en zullen scholen hun omkadering beter kunnen aanpassen aan hun concrete situatie.

³³ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1134_en.htm

Ik zal de ontwikkeling van een nieuw omkaderingssysteem ook gebruiken om het kleuteronderwijs ten volle te waarderen. Vanuit het streven naar een maximale participatie van kleuters aan het onderwijs moeten we zorgen voor een **volwaardige omkadering én financiering van heel het kleuteronderwijs**. Omdat een leerling op 6 jaar de overstap naar een Nederlandstalige lagere school slechts kan maken na voldoende aanwezigheid (220 halve dagen) in een Nederlandstalige kleuterschool wordt de derde kleuterklas de facto voor alle kleuters een evidentie.

Ik zal het omrekeningspercentage en de lesurentabellen aanpassen, , wat zal leiden tot kleinere klassengroepen in het kleuteronderwijs. Voor de werkingsmiddelen zal ik het basisbedrag per kleuter verhogen tot het niveau van het lager onderwijs. Deze gelijkschakeling in de omkadering en de werkingsmiddelen zal geleidelijk gebeuren tegen het einde van de legislatuur. De omkadering is daarbij een prioriteit.

OD 7.7 Nieuwe financiering leerplichtonderwijs en de maximumfactuur evalueren

In het basisonderwijs werd samen met het nieuwe financieringsmechanisme de **dubbele maximumfactuur** ingevoerd. Ik zal de effecten van die maatregel op de deelname van leerlingen aan culturele, sportieve en andere activiteiten verder laten opvolgen en **evalueren**. Het invoeren van een maximumfactuur in het secundair onderwijs is niet haalbaar omwille van de grote verschillen in kosten tussen en binnen studierichtingen. Daarom wens ik in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting het **secundair onderwijs verder te sensibiliseren rond kostenbeheersing**. Ik zal ook inzetten op gerichte investeringen om bepaalde kosten te verminderen. Daarnaast wil ik zicht krijgen op de onbetaalde schoolfacturen en hoe ouders en scholen daarmee omgaan.

Bij de invoering van het **nieuwe financieringssysteem** voor de werkingsmiddelen van het basis- en secundair onderwijs werd vooropgesteld dat dit in 2012 moest geëvalueerd worden. Die **evaluatie** zal nagaan of de scholen de middelen aanwenden volgens de uitgangspunten en doelstellingen van het decreet.

OD 7.8 Financiering van het hoger onderwijs evalueren, bijsturen en verhogen

De Europese doelstelling om 2% van het BRP aan het hoger onderwijs te besteden, hebben we in Vlaanderen nog niet bereikt. **Daarom zetten we de inspanningen voort om het budget voor het hoger onderwijs in de komende regeerperiode substantieel te verhogen, met een stijging van 10%.**

Ik zal laten onderzoeken of het financieringsdecreet voor het hoger onderwijs de vooropgestelde doelstellingen zoals het bevorderen van de participatie aan het hoger onderwijs, het verbeteren van de doorstroom en de uitstroom, het aantrekken van groepen die momenteel niet of weinig participeren aan het hoger onderwijs, het verhogen van de kwaliteit van het hoger onderwijs, realiseert. Samen met de hoger onderwijsinstellingen, de studenten en de vakorganisaties zal ik een evaluatiekader uitwerken. Mocht blijken dat bepaalde opleidingen zich binnen de kaders van het nieuwe financieringsmechanisme onvoldoende kunnen ontplooiën, zal ik voorstellen om het financieringsdecreet daarop bij te sturen.

Conform de afspraken in het Leuven-Louvain-la-Neuve-communiqué zal ik actief meewerken aan de verdere ontwikkeling van transparantie-instrumenten en indicatoren om de diversiteit in missie, profiel en prestaties van instellingen duidelijk te maken.

OD 7.9 Regelgeving vereenvoudigen en transparanter maken

Voor de hervorming van het **secundair onderwijs** is het nodig over een goed overzicht van de bestaande regelgeving te beschikken. Daarom zorg ik voor de **coördinatie van alle bestaande wettelijke en decretale bepalingen** en de bundeling van de versnipperde regelgeving in één tekst.

Het **hoger onderwijs** is de laatste jaren drastisch veranderd. Meerdere decreten volgden elkaar in snel tempo op. De regelgeving en de procedures zijn daardoor niet langer helder. Ondertussen dringt zich een aantal aanpassingen op in functie van recente internationale (vb. het gebruik van learning outcomes) en Vlaamse ontwikkelingen (vb. de positionering van de associaties, de samenwerking tussen instellingen, de invoering van het nieuwe financieringssysteem). Ik zal de **voorbereiding van het basisdecreet** in twee stappen aanpakken. Eerst zorg ik voor een coördinatie van de verschillende decreten. Daarin worden de regels en definities zoveel mogelijk consistent gemaakt. Daarna zal ik de verdere vereenvoudiging en wijzigingen van de regelgeving met het oog op een vermindering van de administratieve lasten en een actualisering met diverse actoren bespreken en desgevallend uitvoeren.

Samen met mijn collega bevoegd voor Welzijn en het betrokken werkveld wil ik een **omvattend reglementair kader** voor de (semi)residentiële **internaatopvang** van jongeren in het gewoon en buitengewoon onderwijs uitwerken. Daarmee wil ik de vastgestelde problemen met onder meer de prestatieregeling, het kwaliteitstoezicht en de veranderende opdracht van de internaten oplossen. Mijn streefdoel hierbij is eenvoud en eenvormigheid met respect voor de diversiteit binnen het werkveld. Ik zal de afstemming met de ontwikkelingen rond leezorg - in het bijzonder met betrekking tot de planning van het aanbod – bewaken.

OD 7.10 Leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs verbeteren

Ik zal zorgen voor een **betere samenwerking met De Lijn** voor de organisatie van het zonaal leerlingenvervoer (buitengewoon onderwijs). Als minister bevoegd voor Onderwijs beslis ik over welke leerlingen naar welke school moeten vervoerd worden, maar draag ik geen budgettaire verantwoordelijkheid voor die beslissingen. De Lijn beheert het budget, maar houdt onvoldoende rekening met de specifieke noden van de kinderen die zij vervoert (autisme, lichamelijke beperkingen, gedragsgestoorden, ...). Daarom is het cruciaal dat de middelen voor leerlingenvervoer op de onderwijsbegroting worden ingeschreven en aangepast in functie van het aantal kinderen dat vervoerd moet worden en de afstand waarover dit moet gebeuren. Eventueel kunnen die middelen van daaruit aan de dotatie van De Lijn worden toegevoegd, die dan verantwoording moet afleggen over de aanwending ervan. Het mandaat, de functie en de taken van een commissie leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs, die alle actoren vertegenwoordigt, moeten opnieuw duidelijk worden vastgelegd.

Met een decreet Leezorg wil ik de basis leggen om op langere termijn de **spreiding van het aanbod van buitengewoon onderwijs** te **vergroten**. Dit zal een effect hebben op de organisatie van het leerlingenvervoer. Om die reden zal ik bij het vastleggen van de procedures die moeten leiden tot een betere spreiding systematisch aandacht hebben voor de problematiek van het leerlingenvervoer.

SD 8 - Investeren in duurzame en moderne infrastructuur

Uit de schoolgebouwenenquête van 2008 van het agentschap voor infrastructuur in het onderwijs, (AGION), blijkt dat de meeste gebouwen wel aan de basisvereisten inzake woonbaarheid en veiligheid kunnen voldoen, maar ook dat ze vaak tekortschieten op vlak van de nieuwe maatschappelijke en pedagogische uitdagingen waaraan schoolgebouwen in de 21ste eeuw moeten voldoen.

Recente ontwikkelingen in onderwijs en samenleving stellen andere en nieuwe eisen aan een hedendaags schoolgebouw dan vroeger. Vereisten zoals toegankelijkheid, duurzaamheid en milieuvriendelijkheid, het gebruik van ICT in de klas, de brede school idee of verande

onderwijsmethodieken hebben geleid tot nieuwe opvattingen over wat onder een goed hedendaags schoolgebouw verstaan kan worden.

Ik streef een definitieve regeling na voor de financieringslasten van scholen die in het kader van het Nationaal Waarborgfonds (NWF) hebben gebouwd.

Uit de meest recente cijfers blijkt dat 1 op 4 van de Vlaamse scholen minstens 25% van de jaarlijkse werkingsmiddelen dient te gebruiken om hun lopende NWF-infrastructuurleningen af te lossen. Ik zal formeel aandringen bij de federale overheid om hiervoor dringend een gepaste oplossing te vinden.

OD 8.1 Scholen uitbouwen tot uitnodigende en stimulerende werk- en leefomgevingen

Goede hedendaagse schoolgebouwen moeten in de eerste plaats functioneel en duurzaam zijn. Ze moeten veilig, comfortabel, onderhoudsvriendelijk en goed toegankelijk zijn. Ze moeten het pedagogisch project van de school ondersteunen, een stimulerende leeromgeving kunnen bieden en flexibel en multifunctioneel te gebruiken zijn. Daarnaast moeten ze in een open relatie staan met hun omgeving, van blijvende architecturale waarde zijn, een goede kosten-baten-verhouding hebben en milieuvriendelijk zijn.

Dit kan pas gerealiseerd worden door een **constructieve wisselwerking tussen alle betrokkenen**: leerlingen, ouders, leraren, directeur en de architect, waarbij zowel rekening wordt gehouden met de eigenheid van de school als de omgeving waarin ze wordt ingeplant. Samen met de leerlingen, leerkrachten, koepels, architecten wil ik een project opstarten om het **leslokaal van de toekomst** uit te tekenen. Die samenwerking moet uitmonden in een schoolgebouw dat tegelijk uitnodigt en stimuleert en dit zowel voor de leerlingen als het schoolteam. Om te garanderen dat alle stakeholders structureel betrokken worden, moet AGION omgevormd worden tot een extern verzelfstandigd agentschap. Ik zal ook de **Vlaamse bouwmeester** blijven **betrekken** bij het opzetten van nieuwe projecten.

Beschikken over de nodige kwaliteitsvolle ICT-infrastructuur en een goed functionerende en snelle internetconnectie is zonder meer een voorwaarde om ICT in het onderwijs te integreren. Het voorzien in **extra bandbreedte voor scholen** vormt een prioriteit van mijn (ICT-)beleid. Ik zal daarover overleg organiseren met de bevoegde federale en Vlaamse instanties. We beschikken nu over een ICT-monitor. Die zal toelaten het ICT-infrastructuurprogramma gericht in te zetten. Met internetproviders, software- en dienstenleveranciers zal ik afspraken maken om gunstige voorwaarden voor de onderwijsinstellingen te bekomen. Daarnaast zal ik het gebruik van **open source software** in het onderwijs **stimuleren**.

De Regionale Technologische Centra (RTC) dienen hun netwerken aan te boren om in de behoeften van scholen aan (hoog)technologische infrastructuur te voorzien. Daarnaast investeerde de overheid extra middelen om te voorzien in de behoeften aan basisuitrusting van de nijverheidsscholen, namelijk materiaal dat in elke school aanwezig moet zijn. Dit resulteerde in een belangrijke inhaalbeweging. Ik wens die **investering in de basisuitrusting van het BSO, TSO, DBSO en het BuSO** verder te zetten. Tijdens dit schooljaar zal ik het investeringsprogramma evalueren. Ik zal die evaluatie gebruiken om een actieplan voor het technisch en beroepsonderwijs op te starten, met bijzondere aandacht voor investeringen in groene technologie.

OD 8.2 Aandacht voor het duurzaam karakter van de schoolinfrastructuur

Met het Design, Build, Finance and Maintain (DBFM)-project werd een grootschalige inhaaloperatie gestart. Ik zal deze operatie volledig uitvoeren. Deze investering levert extra jobs op en kadert dus in een proactief relancebeleid. Hierbij wordt ook extra aandacht geschonken aan duurzaamheid en milieuvriendelijkheid. Alle scholen zullen voldoen aan de strenge E70-norm en zullen dus 30% energiezuiniger zijn dan de gangbare norm. Bovendien zal een aantal scholen passiefscholen zijn. Deze scholen verbruiken nagenoeg geen energie. Ik zal de uitvoering van dit ambitieus project op de

voet volgen en tussentijds evalueren. Op basis van de evaluatie zal ik beslissen over het opzetten van een **bijkomende inhaaloperatie**, onder welke vorm dan ook.

Ik zal de bestaande initiatieven met betrekking tot schoolgebouwen inventariseren en samen met mijn collega bevoegd voor Leefmilieu bekijken hoe we een **versnelde sanering van vervuilde schoolterreinen** kunnen doorvoeren.

Pascal Smet

Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel

Regelgevingagenda:

Titel: Flankerend onderwijsbeleid	Betrokken regelgeving : Decreet flankerend onderwijsbeleid	Eventuele wettelijke deadline : /	Beleidsdoelstellingen : Regierol gemeenten afbakenen Afstemming tussen lokaal en Vlaams onderwijsbeleid Oplossen interpretatieproblemen sociale en andere voordelen
Fases en timing : Onderdeel Sociale en andere voordelen Besluitvormingsproces : medio 2010 tot medio 2011 Inwerkingtreding : september 2011 Onderdeel regierol gemeenten Besluitvormingsproces : 2011-2012 Inwerkingtreding : september 2013	Vereenvoudiging : ja	RIA : ja	Contactpersonen : Departement O&V, afdeling ILBD en afdeling OB
Titel: Brede leefschool	Betrokken regelgeving : Decreet flankerend onderwijsbeleid + Nieuwe regelgeving	Geen wettelijke deadline	Beleidsdoelstellingen : Belemmeringen wegwerken zodat schoolgebouwen ook opengesteld worden voor cult. verenigingen, sportclubs, jeugdorganisaties School als ankerpunt voor kinderen en jongeren in de buurt
Fases en timing : na drie jaar projectwerking nieuw decreet m.i.v. januari 2014	Vereenvoudiging : eenvoudiger voor scholen om samen te werken met andere partners	RIA : ja	Contactpersonen : Departement O&V, afdeling ILBD
Titel : Internaten	Betrokken regelgeving : nieuw decreet	Geen wettelijke deadline	Beleidsdoelstellingen : komen tot één reglementair wettelijk kader waarbinnen de (semi)-residentiële opvang voor jongeren in het gewoon en het buitengewoon onderwijs gevat

Fases en timing : Besluitvormingsproces : september 2011-najaar 2012 Inwerkingtreding : september 2013	Vereenvoudiging : ja	RIA : Ja	wordt Contactpersonen : Departement O&V, afdeling ILBD
Titel : Scholengemeenschappen basisonderwijs	Betrokken regelgeving : decreet basisonderwijs	Deadline: voor de ingang van de nieuwe cyclus van 6 jaar	Beleidsdoelstellingen: Evalueren en indien nodig bijsturen van de scholengemeenschappen vòòr het einde van de huidige 6 jaarlijkse cyclus op 31/08/2011
Fases en timing : Indien nodig nav de evaluatie : decretale wijzigingen vòòr 1/9/2011	Vereenvoudiging : resultaten evaluatie kunnen waar mogelijk gebruikt worden om te vereenvoudigen	RIA : ja indien evaluatie leidt tot decretale wijzigingen	Contactpersonen : Departement O&V, afdeling ILBD
Titel : Omkaderingssysteem in het kleuter en leerplichtonderwijs	Betrokken regelgeving : Decreet basisonderwijs Decreet secundair onderwijs Decreet gelijke onderwijskansen Decreet financiering leerplichtonderwijs	Geen wettelijke deadline voor het kleuteronderwijs, voor het leerplichtonderwijs tegen het einde van de lopende GOK-cyclus.	Beleidsdoelstellingen : scholen omkaderen op basis van school-leerlingenkenmerken met het oog op het versterken van de onderwijskansen van elk kind
Fases en timing : - Omkadering basis en secundair : nieuwe regelgeving tegen september 2011 aansluitend op de huidige GOK-cyclus, Besluitvormingsproces van medio 2010 tot mei 2011 - Werking en omkadering kleuteronderwijs optrekken : Besluitvormingsproces van medio 2012 tot medio 2013, Inwerkingtreding : september 2013	Vereenvoudiging : ja	RIA : Ja	Contactpersonen : Departement O&V, afdeling ILBD en afdeling ILSV
Titel : Evaluatie nieuw	Betrokken regelgeving : decreet	Deadline :decretaal vastgelegde	Beleidsdoelstelling : doelmatige

financieringssysteem + evaluatie maximumfactuur	financiering leerplicht al dan niet aanpassen ivf conclusies van de evaluatie Vereenvoudiging : eventueel	evaluatie in 2012	aanwending van de toegekende werkmiddelen beoordelen
Fases en timing : Besluitvormingsproces september 2012 tot mei 2013, Inwerkingtreding september 2013		RIA : Ja, indien wijzigingen worden doorgevoerd	Contactpersonen : Departement O&V, afdeling ILBD
Titel : Verankering aanmeldingsprocedure inschrijvingsrecht	Betrokken regelgeving : GOK decreet	Tegen 1 september 2011	Beleidsdoelstellingen : wachtrijen wegwerken en kampeertoestanden vermijden
Fases en timing : Besluitvormingsproces : eind 2010 tot medio 2011	Geen vereenvoudiging	RIA : Ja	Contactpersonen : Departement O&V, afdeling ILBD
Titel : Leerzorg	Betrokken regelgeving : decreten basis, secundair en CLB	Geen wettelijke deadline	Beleidsdoelstellingen : vastleggen van een nieuw referentiekader voor het omgaan met ondersteuningsnoden in het gewoon en buitengewoon onderwijs
Fases en timing : - uitgangspunten decretaal vastleggen tegen eind 2010, - financieringsmechanismen decretaal vastleggen + uitvoeringsbesluiten tegen eind 2011, inwerking op 1/9/2012	Vereenvoudiging : grotere transparantie voor alle betrokken onderwijsactoren	RIA : werd reeds opgesteld	Contactpersonen: Departement O&V, afdeling ILBD en afdeling ILSV
Titel : Hervorming DKO	Betrokken regelgeving : schoolpactwet, onderwijsdecreet II, decreet dringende maatregelen DKO, decreet tijdelijke projecten, decreten rechtspositie en de uitvoeringsbesluiten mbt DKO	Geen wettelijke deadline	Beleidsdoelstellingen : toegankelijker maken van kunst en cultuur voor grotere groep beter voorbereiden op professionele carrière. een actief gelijke kansenbeleid voeren Regionale samenwerking versterken

Fases en timing : Besluitvormingsproces van januari 2012 tot januari 2013 Inwerkingtreding op 1 september 2013	Vereenvoudiging : transparanter en eenvoudiger structuur	RIA : Ja	Contactpersonen : Departement O&V, afdeling ILBD
Titel : Hervorming SO	Betrokken regelgeving : decreet II, decreet SO, decreten rechtspositie	Geen wettelijke deadline	Beleidsdoelstellingen : verminderen van de ongekwalificeerde uitstroom
Fases en timing : ontwerp van decreet tegen het einde van de legislatuur	Vereenvoudiging	RIA : Ja	Contactpersonen : Departement O&V, afdeling ILSV
Titel : Basisdecreet Hoger Onderwijs	Betrokken regelgeving : Alle huidige decreten met betrekking tot het hoger onderwijs met uitzondering van de bijzondere decreten en de decreten die enkel regelgeving bevatten voor specifieke instellingen	Geen wettelijke deadline	Beleidsdoelstellingen: een coherent regelgevend kader.
Fases en timing : Definitieve goedkeuring in 2010	Vereenvoudiging coördinatie van alle regelgeving hoger onderwijs	RIA : Ja	Contactpersonen: Departement O&V, afdeling HO
Titel : decreet studentenvoorzieningen	Betrokken regelgeving decreet studie financiering en studentenvoorzieningen decreet betreffende de universiteiten decreet betreffende de hogescholen	Geen wettelijke deadline	Beleidsdoelstellingen: actualiseren en vereenvoudigen van de regelgeving (minder administratieve lasten voor de instellingen en meer transparantie).
Fases en timing : principiële goedkeuring medio 2010, definitieve goedkeuring medio 2011, inwerkingtreding : academiejaar 2011-2012	Vereenvoudiging : ja, bundeling van regelgevende bepalingen in één decreet + een actualisatie en een vereenvoudiging van de bestaande regelgeving.	RIA : Ja	Contactpersonen: Departement O&V, afdeling HO
Titel : Genummerde onderwijsdecreten van XX tot en met XXIV	Betrokken regelgeving : alle bestaande niveau en themadecreten	Geen wettelijke deadline, wel afspraak voor de ordentelijke start van het schooljaar telkens ten laatste	Beleidsdoelstellingen : Actualisatie bestaande regelgeving. Beperkte nieuwe

			I mei in het Vlaams parlement ingediend RIA: Ja	beleidsthema's. Contactpersonen: Departement O&V, stafdiensten
Fases en timing Besluitvormingsproces telkens van september tot mei met in werking treding het schooljaar daarop volgend	Vereenvoudiging : sommige onderdelen			
Titel : decreet leerlingenbegeleiding	Betrokken regelgeving : decreet CLB, niveaudecreten BaO en SO		wettelijke deadline: geen	Beleidsdoelstellingen : optimaliseren en afstemming tussen interne en externe leerlingenbegeleiding
Fases en timing afronden regelgevend proces tegen einde legislatuur	Vereenvoudiging: sommige onderdelen : betere afstemming		RIA: ja	Contactpersonen: Departement O&V, afdeling OB
Titel : decreet leerlingenvervoer	Betrokken regelgeving : wet op zonaal leerlingenvervoer van 1983; wet op gemeenschappelijk vervoer van leerlingen van onderwijsinrichtingen van 1962		wettelijke deadline: geen	Beleidsdoelstellingen: vervangen van verouderde en inconsistente regelgeving
Fases en timing: aansluitend op de ontwikkelingen binnen Leerzorg m.b.t. de planning van het aanbod	Vereenvoudiging: recht op vervoer toekennen op basis van een aantal objectieve en duidelijk uit te leggen parameters		RIA: ja	Contactpersonen: Departement O&V, afdeling OB
Titel : decreet studiefinanciering	Betrokken regelgeving : decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap en uit het uitvoeringsbesluit van 7 september 2007		wettelijke deadline: geen	Beleidsdoelstellingen : - verdere democratisering van het onderwijs door automatische toekenning van studiefinanciering - de uitbreiding van studiefinanciering naar HBO en cursisten algemene vorming in het tweedekansonderwijs
Fases en timing Regelgeving + uitvoering afgerond tegen einde deze legislatuur	Vereenvoudiging: automatische toekenning van studiefinanciering		RIA: ja	Contactpersonen: - autom. toekenning: Departement O&V, afdeling OB - HBO + TKO: Departement O&V, afdeling OB en SBO